Cum credem noi

Cum credem noi

Pavel, finlandez

- Introducere
- Credință
- Euharistie
- Ispravă plină de rugăciune
- Concluzie

Introducere

Cartea „Cum credem” își propune să dezvăluie latura interioară a Ortodoxiei celor din afara ei, să răspundă la cele mai esențiale întrebări de credință pentru o gamă largă de oameni interesați de Ortodoxie. În același timp, conține subiecte relevante pentru ortodocșii înșiși, în special cele care necesită o explicație mai profundă a credinței noastre. În acest sens, această publicație poate fi numită și o scrisoare arhipastorală.

Isus Hristos nu a lăsat nicio declarație scrisă a învățăturii Sale. În mod similar, sfinții apostoli nu au creat o doctrină de la început. Primind putere prin pogorârea Duhului Sfânt, ei au început să mărturisească despre Hristos, despre moartea și învierea Sa. Cei care au crezut în mărturia apostolilor au fost botezați și au primit darurile Duhului Sfânt (Faptele Apostolilor 1:8, 2:38,41).

Din mărturia sfinților apostoli, noi adunări și comunități au început să apară peste tot - așa a început Biserica. În Noul Testament, Biserica este numită „ecclesia”: un cuvânt grecesc care inițial însemna o adunare de oameni. În unele limbi, cuvântul Biserică (biserică, Kirche) înseamnă „aparținând Domnului”. Astfel, semnul original al Bisericii, conținut deja în numele său, este adunarea într-un singur loc a poporului Domnului.

Oriunde se adunau primii creștini, acolo era Biserica, adică comunitatea, poporul lui Dumnezeu. În această adunare, creștinii îl întâlneau pe Hristos, în Care credeau. Trăiau această întâlnire într-un mod special în Sfânta Euharistie, pe care o celebrau prin „frângerea pâinii și rugăciuni” (Faptele Apostolilor 2, 42). Era o slujbă plină de bucurie și recunoștință a comunității, adică în greacă, Euharistia, și era întotdeauna celebrată având-l în frunte pe episcopul local.

Creștinismul de astăzi nu este o filozofie sau o ideologie, ci o întâlnire cu Hristos. Credința, ecclesia (Biserica) și Euharistia duc la această întâlnire. Împreună, ele formează un singur întreg, structura stabilită de Dumnezeu, prin care lumii i se dăruiește o viață nouă în Hristos.

Temeiul noii vieți îl reprezintă lucrările lui Dumnezeu și revelația divină, care este primită cu credință. Conceptele de credință, bazate pe Sfintele Scripturi, reprezintă punctul de plecare al creștinismului ortodox și, de aceea, prima parte a acestei cărți este intitulată: CREDINȚA. Ecclesia și Euharistia, Biserica și Împărtășania sunt inseparabile una de cealaltă, întrucât adunarea credincioșilor este o comunitate euharistică. Prin urmare, a doua parte a cărții este intitulată: EHUHARISTIA. Deși acordă o importanță deosebită părtășiei în Biserică și în Euharistie, un creștin are nevoie de o participare personală la viața spirituală. Această problemă este tratată în a treia parte a cărții, intitulată: RUGĂCIUNEA. În general, fiecare capitol tratează plenitudinea vieții creștine.

Întrucât descrierea vieții este doar o reflectare a experienței de viață, cea mai bună modalitate de a cunoaște Ortodoxia este să urmăm sfatul Apostolului Filip dat lui Natanael: „Vino și vezi” (Ioan 1:46).

Realizând imperfecțiunea oricărei descrieri, cerem Duhului adevărului, așa cum face Apostolul Pavel în scrisoarea sa către Efeseni (1:17-19):

Fie ca ochii inimilor noastre să fie luminați, ca să putem cunoaște care este nădejdea chemării noastre și care este bogăția moștenirii Sale glorioase pentru sfinți și cât de nemăsurată este mărimea puterii Sale față de noi, cei ce credem, potrivit cu lucrarea puterii Sale suverane.

Credinţă

„Fiți întotdeauna gata să dați o explicație oricui vă cere socoteală de nădejdea care este în voi. Dar faceți-o cu blândețe și cu respect.”

(1 Petru 3:15)

„Fiți întotdeauna gata să dați o explicație oricui vă cere socoteală de nădejdea care este în voi. Dar faceți-o cu blândețe și cu respect.”

(1 Petru 3:15)

Biserică

Biserica Ortodoxă se autointitulează pur și simplu „Biserica”, așa cum grecii antici foloseau cuvântul „creștin” când vorbeau despre ortodocși. Aceasta deoarece Biserica Ortodoxă de Răsărit este în mod organic comunitatea, adică ecclesia, care a început la Ierusalim în Ziua Rusaliilor, odată cu pogorârea Duhului Sfânt. Această comunitate a rămas neschimbată de-a lungul istoriei în multe locuri menționate în Noul Testament. Biserica Ortodoxă nu trebuie să își ateste autenticitatea istorică: este o continuare directă a Bisericii din timpurile apostolice.

Corespunde Biserica Ortodoxă de astăzi imaginii pe care o primim din Noul Testament și din scrierile bărbaților apostolici despre comunitatea din timpurile apostolice? Corespunde acesteia la fel cum un adult corespunde fotografiei sale făcute în copilărie. În ciuda dezvoltării sale, în esența și spiritul său, Biserica din secolul al XX-lea este aceeași care a fost de la bun început.

Venirea lui Hristos „când s-a împlinit vremea” a fost un eveniment legat de un timp specific - la urma urmei, timpul nostru începe să fie socotit cu el (Marcu 1:15). Pogorârea Duhului Sfânt „la împlinirea făgăduinței” a fost, de asemenea, un eveniment legat de un timp specific, un eveniment istoric unic (Faptele Apostolilor 1:4). Pentru Biserică, aceasta a însemnat pogorârea „puterii de sus” și a „Duhului adevărului” (Luca 24:49, Ioan 16:13). Pe baza acestui fapt, credem că, deși harul Duhului Sfânt rămâne în activitatea bisericilor și comunităților care s-au născut mai târziu, conform credinței lor, plinătatea harului dat Bisericii în Pogorârea istorică a Duhului Sfânt nu se mai revarsă din nou. În troparul sărbătorii Sfintei Treimi, Biserica cântă:

Binecuvântat ești Tu, Hristoase Dumnezeul nostru,
Cel ce i-ai descoperit pe pescarii înțelepți
trimițând peste ei pe Duhul Sfânt
și prin ei ai prins universul,
Iubitorule de oameni, slavă Ție.

„Când va veni El, Duhul adevărului, vă va călăuzi în tot adevărul”, a fost făgăduința lui Hristos (Ioan 16:13). După împlinirea acestei făgăduințe, apostolul dă numelui „Biserica Dumnezeului celui viu” titlul de „stâlp și temelie a adevărului” (1 Timotei 3:15).

Acest dar promis al întregului adevăr a fost dat Bisericii prin trimiterea Duhului Sfânt. Au trecut sute de ani, întreaga perioadă a Părinților Bisericii, înainte ca omul să poată exprima acest dar al întregului adevăr în conceptele sale limitate. Și deși Părinții au fost oameni învățați, gânditori profunzi și puri în viața lor, acest lucru nu este suficient pentru a vorbi despre caracterul absolut al adevărului lăsat ca moștenire din vremea Părinților. Pentru aceasta, este nevoie de puterea

Duhului Sfânt, dată în mod special Bisericii, conducând-o la adevăr și protejând-o. Definițiile verbale ale credinței, conținute de la bun început în conștiința Bisericii, s-au dezvoltat de-a lungul unei lungi perioade de timp, iar viața ecleziastică în diferite părți ale Bisericii lui Hristos a găsit expresii mai bogate, chiar diferite ca formă unele de altele, dar identice în spirit. Din punctul de vedere al Bisericii, orice încercare de a crea o comunitate apostolică separat de acțiunea Duhului Sfânt, care este în Biserică de aproape două mii de ani, pare artificială.

Hristos a posedat atât o natură divină, cât și una umană, și la fel are și Biserica. În natura sa umană, Biserica este supusă la diverse încercări, dar își găsește mângâierea în făgăduința: „Voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16:18). Aceasta înseamnă că, deși furtunile timpului pot sfâșia natura umană a Bisericii, ele nu vor putea distruge Biserica. Ea va dăinui până la parousie, adică a doua venire a lui Hristos, în timpul domniei lui Dumnezeu asupra lumii. Până atunci, Biserica întemeiată în prima zi a Rusaliilor creștine va fi păstrată ca păstrătoare a credinței, păstrând preoția apostolică, Euharistia și celelalte sfinte sacramente, precum și experiența comună a Bisericii - Tradiția sacră.

Surse de doctrină

Catehismul ortodox definește Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție transmise de Biserică drept izvoare primare ale doctrinei.

De ce a vorbit capitolul precedent, primul în ordine, despre Biserică? Pentru că Biserica a apărut prima și abia după aceea au început treptat să apară cărțile Noului Testament: Evangheliile și epistolele apostolice. Când ne amintim cât de puține „cărți” - manuscrise - existau la acea vreme și că, odată cu scripturile autentice, au apărut Evanghelii și alte texte scrise în numele apostolilor, devine clar ce semnificație uriașă a avut Tradiția vie a Bisericii în apărarea adevărului credinței creștine. Semnificația primordială a Tradiției este demonstrată clar de faptul că abia în secolul al V-lea Biserica a decis în sfârșit care cărți ar trebui considerate revelație cu adevărat inspirată de Dumnezeu. Astfel, Biserica însăși a determinat alcătuirea Sfintei Scripturi.

Pentru o explicație a Sfintei Scripturi, un creștin ortodox se adresează în mod special Bisericii, care la un moment dat definea conținutul Bibliei. Și aceasta nu este pur și simplu o chestiune de autoritate a Bisericii, ci doar inimilor curate li s-a promis „că vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5:8). Cu alte cuvinte: adevărurile Cuvântului lui Dumnezeu sunt revelate omului în lumina potrivită doar în măsura în care inima sa este purificată. Niciun om nu a avut vreodată o curăție completă a inimii și, prin urmare, o infailibilitate completă în interpretarea Cuvântului lui Dumnezeu. Dar acest dar a fost acordat întregii Biserici prin Duhul Sfânt care

acționează în ea. În practică, aceasta înseamnă că atunci când toți sau majoritatea Părinților Bisericii, cunoscuți pentru viața lor sfântă, explică un anumit pasaj din Sfânta Scriptură în același mod, acesta devine adevăr pentru membrii Bisericii. Fără un astfel de criteriu, autoritatea Bibliei s-ar baza pe opinia subiectivă personală a fiecărui interpret. Conform credinței noastre, Sfânta Scriptură singură, fără Sfânta Tradiție - interpretul ei viu - nu este suficientă ca sursă de adevăr.

Capitolul 15 din Faptele Apostolilor relatează despre un sinod al apostolilor, ale cărui rezultate au raportat astfel: „S-a părut bine Duhului Sfânt și nouă". În timpul primului mileniu, au avut loc mai multe astfel de adunări, care i-au reunit pe urmașii apostolilor, toți episcopii Bisericii. La aceste sinoade au fost definite dogme și s-au rezolvat probleme ale vieții bisericești relevante pentru acea vreme. Biserica a numit șapte astfel de sinoade bisericești ecumenice, iar deciziile lor se aplică întregii Biserici și sunt obligatorii pentru aceasta. Primul dintre aceste sinoade a avut loc la Niceea în anul 325, iar al șaptelea la Constantinopol în anul 787.

Pe lângă sinoadele ecumenice, au existat mai multe sinoade bisericești locale în timpul primului și celui de-al doilea mileniu, care au fost semnificative pentru întreaga Biserică. Un exemplu este Sinodul de la Constantinopol din 1351, care a stabilit practica isihasmului, sau așa-numita rugăciune neîncetată a inimii. Sinodul a afirmat, de asemenea, învățătura Sfântului Grigorie Palama despre lumina necreată a Duhului Sfânt.

Din anul 1961, Bisericile locale ortodoxe au avut un sinod general, adică așa-numitul Sfânt și Mare Sinod, cu scopul de a găsi soluții la noile probleme cu care se confruntă Biserica astăzi. Istoria arată că primele sinoade, care au primit autoritatea sinoadelor ecumenice, au fost întotdeauna convocate în fața unui pericol care amenința unitatea și adevărul Bisericii. O astfel de amenințare a fost, de exemplu, ereziile hristologice care distorsionau înțelegerea naturii lui Hristos. În timpul nostru, problema care slăbește mărturia Ortodoxiei în lume și care așteaptă urgent o soluție comună este așa-numita diaspora. În secolul nostru, Biserica și-a depășit, cum s-ar spune, veșmântul istoric, s-a răspândit în noi părți ale lumii, nu mai este Biserica doar a Răsăritului, ci și a Apusului. Această situație necesită recunoașterea independenței noilor Biserici locale, cele care au apărut recent, în special în America și pe alte continente, astfel încât acestea să poată participa pe deplin la lucrarea generală a Bisericii. Biserica Ortodoxă nu are un centru administrativ comun, precum Biserica Romano-Catolică, iar fiecare Biserică locală recunoscută are propria voce independentă în problemele bisericești generale. Din motive istorice, Patriarhul Constantinopolului are încă un loc onorabil printre egali, dar nu are autoritate asupra altor Biserici locale, adică autocefale.

Ortodoxia subliniază faptul că doctrina și viața sunt două fațete ale uneia și aceleiași vieți umane. Viitoarele sinoade ecumenice nu se vor ocupa de doctrine noi, altele decât cele pe care „părinții le-au hotărât". Mai degrabă, aceste sinoade vor studia posibilitatea aplicării principiilor deja acceptate ale Bisericii la condițiile schimbate ale vieții umane din timpul nostru. Această sarcină va necesita unitate, dragoste și pace din partea reprezentanților Bisericilor Ortodoxe, care la sinoadele ecumenice convocate anterior au fost, dacă este posibil, toți episcopii tuturor Bisericilor, astfel încât deciziile unanime să poată fi pecetluite cu pecetea apostolică:

„A părut bine Duhului Sfânt și nouă."

„A părut bine Duhului Sfânt și nouă."

Salvare

Ce este mântuirea, despre care se vorbește atât de mult, dar este înțeleasă și interpretată în moduri diferite?

Să începem cu cuvintele apostolului: „că toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu" (Romani 3:23). Păcatul, fiind o încălcare a voinței lui Dumnezeu, îl desparte pe om de Dumnezeu, de slava Lui și, prin urmare, implică pedeapsa.

Însă Dumnezeu îl acceptă pe omul căzut pentru că acesta este răscumpărat „nu cu lucruri stricăcioase, cum ar fi argintul și aur, ci cu sângele scump al lui Hristos" (1 Petru 1:18-19). Acceptarea și răscumpărarea nu implică însă iertarea pentru întreaga omenire, ci mai degrabă oportunitatea dată fiecărui individ de a cere milă și de a primi iertarea păcatelor. Astfel, mântuirea corespunde darului libertății acordat omului.

Participarea liberului arbitru al omului la mântuire a fost deja arătată la Golgota, în diferitele soarte ale celor doi tâlhari răstigniți împreună cu Hristos. Unul dintre tâlhari „L-a blestemat". Al doilea s-a pocăit de păcatele sale și s-a rugat: „Doamne, adu-ți aminte de mine când vei veni întru Împărăția Ta". Ca răspuns, a primit făgăduința: „Adevărat îți spun că astăzi vei fi cu Mine în rai" (Luca 23:39-43). Moartea lui Hristos a adus iertarea păcatelor și iertare tâlharului pocăit.

Forma ortodoxă a crucii ne amintește de diferitele soarte ale tâlharilor răstigniți și, în același timp, de importanța decisivă a pocăinței în mântuirea omului. Pe ea, traversa diagonală este îndreptată în sus cu un capăt - spre cer, iar în jos cu celălalt - spre iad.

În timpul slujbei de Vinerea Mare (de obicei joi seara), între citirea celor Douăsprezece Evanghelii despre suferințele lui Hristos pe cruce, se cântă un imn, care se ascultă cu deosebită evlavie:

Hoțul înțelept

Într-o oră, Doamne, m-ai făcut vrednic de paradis,

și luminează-mă cu pomul crucii,

și salvează-mă.

Hoțul înțelept

Într-o oră, Doamne, m-ai făcut vrednic de paradis,

și luminează-mă cu pomul crucii,

și salvează-mă.

Tâlharul atârnat pe cruce s-a pocăit în ultimul moment, iar moartea ispășitoare a lui Hristos a completat ceea ce lipsea după convertirea sa. Pentru cei care rămân în acea viață, pocăința trebuie să implice o corectare a stilului de viață. Prima predică rostită de apostolul Petru îi făcuse deja pe ascultătorii săi să se întrebe: „Ce să facem, frate muscă?" „Pocăiți-vă", a răspuns Petru și a continuat: „Și fiecare din voi să se boteze în Numele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Sfântului Duh" (Faptele Apostolilor 2:37-38).

Acest lucru se întâmplă continuu. În Sfântul Botez, o persoană este renascută „din apă și din Duh". Aceasta este urmată de „umblarea într-o viață nouă" (Romani 6:4). Iar scopul acestei umblări este dat: „Fiți sfinți în toată purtarea voastră" (1 Petru 1:15).

Deși păcatul a pângărit natura umană, omul poartă încă chipul lui Dumnezeu, dar acest chip a fost pătat de păcat. Întrupându-Se, Hristos „S-a dezbrăcat pe Sine Însuși, luând chip de rob și fiind făcut asemenea oamenilor" (Filipeni 2:5-8). El a devenit asemenea nouă pentru a ne face „părtași firii dumnezeiești" (2 Petru 1:4). Astfel, Hristos a devenit Mântuitorul nostru nu numai pentru că „pedeapsa care ne-a dat pacea era peste El și prin rănile Lui suntem vindecați" (Exod 53:5), ci și pentru că „dumnezeiasca Lui putere ne-a dat tot ce privește viața și evlavia" (2 Petru 1:3). Cu alte cuvinte, Domnul nu numai că ne oferă iertarea păcatelor, ci ne dăruiește și puterea Sa divină pentru beneficiul și dezvoltarea noastră spirituală,

astfel încât să nu fim „sterpi și neroditori în cunoașterea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos” (2 Petru 1:8).

În slujbele dinaintea Crăciunului, cuvintele „Hristos S-a născut, pentru a ridica chipul care căzuse mai înainte” (condacul Înaintepăznuirii Nașterii lui Hristos) sunt repetate în imnuri, adică chipul lui Dumnezeu care se estompase în om este restaurat la strălucirea sa originală.

Mântuirea noastră începe atunci când primim simțul păcatelor noastre în Sfântul Botez, și apoi de multe ori în spovedanie, adică în sacramentul pocăinței, spălarea lacrimilor. Aceasta este urmată de viața spirituală a omului în Hristos, înnoit de Duhul Sfânt, ca mădular al Trupului Său, adică Biserica. Scopul acestei vieți este dorința de curăție a inimii și prin această dorință de a „vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8) în Duhul Sfânt.

Conform definiției Episcopului Teofan Zăvorâtul, suntem mântuiți prin bunăvoința lui Dumnezeu Tatăl, datorită meritelor Fiului și puterii harnice a Sfântului Duh.” Prin urmare, este caracteristic cultului ortodox ca aproape toate rugăciunile să se încheie cu glorificarea Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

Credință și fapte bune

În viața spirituală a Bisericii Ortodoxe nu există o problemă de „credință și fapte bune”. Relația dintre credință și fapte bune devine o „problemă” doar atunci când îndreptățirea este înțeleasă din exterior, ca o relație juridică între Dumnezeu și o persoană păcătoasă. Atunci oamenii încep să se teamă că faptele bune vor veni „între” suflet și Hristos sau, dimpotrivă, să considere faptele ca fiind un merit înaintea lui Dumnezeu. Conform înțelegerii ortodoxe, faptele bune nu sunt un scop în sine, ci un instrument mântuitor pentru transformarea firii umane corupte într-o „făptură nouă” (2 Corinteni 5:17). Prin urmare, poruncile Evangheliei lui Hristos nu sunt o lege, ci har și milă. Sunt ca un medicament, fără de care nu ne putem vindeca. Să luăm oricare dintre virtuțile pe care ni le învață Evanghelia, de exemplu, smerenia: în ce alt mod am putea crește în smerenie dacă practic nu ne-am smeri? De aceea, cuvintele Psalmului 118 sunt adesea repetate în cult: „Binecuvântat ești Tu, Doamne, învață-mă orânduirile Tale”.

Din cauza firii sale stricate, omul nu-și poate arăta recunoștința și dragostea față de Hristos în alt mod decât străduindu-se să împlinească poruncile pe care El i le-a dat în viața sa, care conduc pe om la mântuire. „Dacă Mă iubiți, păziți poruncile Mele” (Ioan 14:15). Împlinirea acestor porunci ale lui Hristos cuprinse în Evanghelie - rugăciunea, postul, slujirea aproapelui, smerenia și abținerea de la condamnare - poate fi comparată cu frunzele unui pom duhovnicesc. Darurile Duhului Sfânt - dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, mila, bunătatea,

credincioșia, blândețea și înfrânarea - sunt ca roadele unui pom. Sunt semne ale unei inimi curățite. Înțelepciunea și dificultatea rătăcirii spirituale constă în faptul că nu trebuie să confundăm frunzele cu fructele: nu trebuie să credem că putem crește fructe fără frunze - nu putem dobândi darurile Duhului fără efort (Galateni 5:22).

Îndrumare spirituală

Isprava spirituală a unui creștin nu a fost niciodată ușoară. El trebuie să lupte nu doar împotriva ispitelor evidente ale lumii și a propriei sale stricăciuni interioare, nu doar „împotriva cărnii și a sângelui, ci... împotriva duhurilor răutății care sunt în locurile cerești” (Efeseni 6:12).

Pe lângă întărirea decisivă pe care o oferă o persoană participarea la viața Bisericii, creștinul este consolat de cunoașterea faptului că există un mare „nor de martori”, aceia care au trecut deja prin aceeași luptă și, prin urmare, îi pot sprijini și instrui pe cei care le calcă pe urme. Experiența spirituală a numeroși asceți este culesă într-o formă cristalizată în scrierile Sfinților Părinți. Din ei se poate trage înțelepciune spirituală atunci când este dificil să găsești exemple vii și îndrumători pentru viața spirituală, așa cum se întâmplă adesea în timpul nostru.

Bucuria tăcută a învățăturii Părinților, fie că vine în chilia monahală a vreunui bătrân sau în timp ce citesc cărți, este temelia vieții pioase ortodoxe. Părinții învață: „Cel ce a învățat smerenia va fi și el ascultat și va sta cu îndrăzneală înaintea Celui Răstignit”. Căci Însuși Domnul Răstignit „a fost ascultător până la moarte, și încă moartea crucii” (Filipeni 2, 8).

Comuniunea cu Sfinții

Grijind unii altora de starea spirituală, creștinii acordă o mare importanță rugăciunii. Ei își cer unii altora rugăciuni și cred că „mult poate rugăciunea fierbinte și eficientă a celui drept” (Iacov 5:1b). Dar viața continuă după moarte. Ar fi ciudat să ne gândim că rugăciunile unui creștin pios sunt aduse lui Dumnezeu în timpul vieții sale în această lume trecătoare, dar nu după ce „este eliberat și va fi cu Hristos” (Filipeni 1:23). Într-adevăr, epitafurile, adică inscripțiile de pe pietrele funerare, ale martirilor creștinismului timpuriu arată că, încă de la început, oamenii le-au cerut celor care trecuseră în Împărăția lui Dumnezeu rugăciuni pentru cei care rămăseseră.

Cu cât un creștin își cunoaște mai profund sufletul și cu cât este mai luminos luminat de harul Duhului Sfânt, cu atât își dă seama mai profund de păcătoșenia sa și de contrariul acesteia: măreția milei și iubirii lui Dumnezeu. Astfel, crește în

el iubirea plină de compasiune pentru toate sufletele omenești legate de păcat, iar rugăciunea pentru ele câștigă mai mult loc în viața sa. Dacă acest lucru se întâmplă atunci când o persoană încă rătăcește în această lume, atunci cu atât mai mult rugăciunea continuă și după trecerea sa în Împărăția Slavei. În ea, conform Apocalipsei Apostolului Ioan, „fumul tămâiei s-a suit din mâna îngerului înaintea lui Dumnezeu, împreună cu rugăciunile sfinților” (Apocalipsa 8, 3-4).

Între Biserica vizibilă, pământească, și cea nevăzută, cerească, există o legătură continuă de rugăciune și, de aceea, fiecare zi a anului este dedicată amintirii sfinților cunoscuți pe nume. Asceza lor este relatată în imnurile bisericești scrise despre ei și le cerem rugăciunile. Astfel se împlinește chemarea apostolului: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au vestit cuvântul lui Dumnezeu și, gândindu-vă bine la sfârșitul vieții lor, urmați-le credința” (Evrei 13, 7).

Prin glorificarea luptei spirituale și a victoriei sfinților, Biserica, de fapt, glorifică lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu, acțiunea Duhului Sfânt și simte mântuirea care s-a realizat deja în ei, spre care membrii Bisericii militante abia acum tind (Filipeni 3:12,14).

Prima dintre sfinți este Preafericita și Slăvita Maria, Pururea Fecioară, Născătoarea lui Dumnezeu (Luca 1:28,48). În Ea, în Sfântul Ioan Botezătorul și Sfântul Ioan Apostolul, care au dus o viață feciorească, și în nenumărații lor urmași, fecioria este din nou înălțată la slava care i se cuvenea prin fire înainte de cădere. (Gen. 2:25). A doua cale, o altă cale a vieții creștine este asceza monahală, pentru cei care au o chemare la ea (Matei 19:11-12, 1 Cor. 7:7).

Venerarea sfinților și o legătură vie și rugătoare cu ei reprezintă experiența Bisericii. Cei cărora le lipsește această experiență înțeleg cu greu comuniunea cu sfinții ca pe o comuniune rugătoare. Probabil că doar decența îi împiedică să afirme că ortodocșii se închină Fecioarei Maria, sfinților și icoanelor, adică să „mărturisească mincinos”. Biserica nu s-a închinat niciodată la altceva decât la Sfânta Treime, la Tatăl, la Fiul și la Duhul Sfânt. Sfinții și tot ceea ce acționează harul divin asupra omului sunt venerați, dar nu îndumnezeiți.

Euharistie

„Slujiți Domnului cu frică și bucurați-vă cu tremur.” (Psalmul 2:11)

„Slujiți Domnului cu frică și bucurați-vă cu tremur.” (Psalmul 2:11)

Slujind lui Dumnezeu

În partea anterioară a acestei cărți am analizat unele aspecte ale doctrinei, dar nu doctrina în ansamblu. Unele trăsături ale Bisericii antice, pe care Ortodoxia le păstrează cu grijă și care sunt naturale și evidente pentru ortodocși, pot părea neobișnuite într-un mediu protestant. În această parte vom analiza ce înseamnă Biserica Ortodoxă pentru noi în practică, adică cum participăm la viața ei.

Când Biserica se roagă pentru membrii săi, este numită „robul lui Dumnezeu" sau „robul lui Dumnezeu" cu nume și cuvânt. Întreaga viață a unei persoane este o slujire adusă lui Dumnezeu în sensul larg al acestui cuvânt, împlinirea voinței Sale. Slujirea adusă lui Dumnezeu este în special o faptă de rugăciune, nu depinde de faptul dacă ne rugăm în chilia noastră sau în timpul slujbelor divine. La slujirea lui Dumnezeu, o persoană participă cu toată ființa sa, astfel încât nădejdea apostolului să se împlinească în ea: „Dumnezeul păcii să vă sfințească pe deplin și duhul vostru, sufletul și trupul vostru întreg să fie păzite fără prihană la venirea Domnului nostru Isus Hristos" (1 Tes. 5:23).

Practica rugăciunii personale va fi tratată în a treia parte a acestei cărți: în această parte căutăm să arătăm și cum se desfășoară slujirea lui Dumnezeu în adunarea credincioșilor, în special în celebrarea celebrării euharistice.

Când intrăm într-o biserică ortodoxă, observăm că oamenii stau în picioare, iar puținele locuri care sunt în biserică sunt destinate celor care, din diverse motive, nu pot sta în picioare. Statul în picioare într-o biserică este cea mai naturală poziție de rugăciune. Este una dintre expresiile simbolice ale închinării la Dumnezeu. La urma urmei, viața umană este în general plină de simboluri ca forme de comportament agreate nu numai în sfera religioasă, ci și în alte sfere.

Semnul crucii, pe care îl fac credincioșii, este cel mai vechi simbol creștin. În timpul cultului ortodox, oamenii își fac semnul crucii atât în anumite locuri de cult, cât și în alte momente, exprimându-și sentimentul de rugăciune. Semnul crucii este o mărturisire tăcută a credinței: primele trei degete ale mâinii drepte, împreunate, semnifică credința noastră în Sfânta Treime, iar celelalte două degete, îndoite spre palmă, semnifică credința noastră că Mântuitorul a fost atât Dumnezeu, cât și om. Atât semnul crucii, cât și îngenuncherea exprimă gândurile și sentimentele inimii persoanei care se roagă. Dar, în același timp, acest gest exterior afectează latura interioară a unei persoane, întărindu-i starea de spirit rugătoare. Acest lucru ajută chiar și cea mai slabă persoană să intre mai bine în rugăciunea comună a Bisericii.

Vedem că în timpul slujbei se folosesc multe alte simboluri. Astfel, când preotul binecuvântează cu mâna sau cu crucea, credincioșii își plecă capetele pentru a primi binecuvântarea. Fumul tămâiei, conform psalmului, înfățișează rugăciunea

care se înalță spre fața lui Dumnezeu. Lumânările pe care închinătorii le așază înaintea icoanelor simbolizează arderea rugăciunii.

În timpul slujbei se citește și se cântă. Se citește într-un recitativ, adică într-o imn. Cântarea înseamnă că oficiantul slujbei nu își exprimă propriile sentimente, ci rugăciunea comună a Bisericii, la care oricine se poate alătura cu ușurință. Comunitatea de rugăciune este deosebit de importantă. Rugăciunile Bisericii sunt, în primul rând, texte biblice sau moștenirea Bisericii antice. Se cântă și rugăciuni, exprimând glorificare, mulțumire, cerere și veste bună. Rugăciunile care se cântă sunt întotdeauna rugăciunea comună a Bisericii. Prin urmare, locul principal în cântare este întotdeauna ocupat de text, care îndreaptă gândurile și inimile închinătorilor către tema rugăciunii. În slujbele ortodoxe nu se folosesc instrumente muzicale, deoarece fiecare ascultător experimentează muzica instrumentală în felul său. Cântarea bisericească, cu textele și melodiile sale, este o parte organică a slujbei. Prin urmare, muzica liturgică autentică, care se bazează pe tradiții, are cea mai mare valoare. Alături de cântarea corală, cântarea populară este de mare importanță, mai ales în timpul celebrării Liturghiei.

Slujba cuprinde acțiuni la care credincioșii participă sub conducerea unui episcop sau preot, conform rânduielii fiecărei slujbe. Rânduielile slujbei datează din vremurile Bisericii antice, variază în funcție de momentul zilei și de ziua anului bisericesc. Astfel, există vecernie, cu care începe ziua bisericească, completrița, slujba de la miezul nopții, utrenia și orele. Slujba centrală este cea în timpul căreia se săvârșește taina Euharistiei. Se numește Liturghie.

Și cei care nu aparțin Bisericii Ortodoxe pot veni la slujbele ortodoxe. Pot sta în picioare în biserică ca și ceilalți și nu li se va acorda o atenție specială. Dar, dacă doresc, pot participa la slujbă și își pot exprima rugăciunea cu aceleași simboluri ca și ortodocșii. Singurul lucru la care poate participa doar un membru al Bisericii Ortodoxe este Sfânta Împărtășanie. Motivul pentru aceasta va fi dat în capitolele următoare, când vom vorbi despre Euharistie din punctul de vedere al fiecărui creștin și al întregii Biserici.

Misterul Răscumpărării Noastre

Marele învățător al Bisericii antice, Fericitul Augustin, povestește în cartea sa „Spovediri” despre mama sa, cuvioasa Monica, astfel:

„Ea a cerut un singur lucru... să o pomenim înaintea altarului Tău, pe care nu L-a părăsit niciodată, ci acolo Îți slujea în fiecare zi. Ea credea că pe acest altar se aduce Jertfa Dumnezeiască și se însușește credincioșilor, prin care se nimicește zapisul care era împotriva noastră (Coloseni 2:14), și este învins vrăjmașul, care

neobosit ține socoteala tuturor păcatelor noastre, căutând doar ceea ce ne învinovățește înaintea judecății Tale, dar nu găsește nimic în Acela în care ne este dăruită victoria... Cu această taină de nepătruns a răscumpărării noastre, sufletul robului Tău a fost legat de legăturile credinței neclintite.” (IX:13).

Această mărturie a lui Augustin despre mama sa, care „prin legăturile credinței și-a legat sufletul de misterul răscumpărării”, este semnificativă nu numai pentru vremea Monicai, adică secolul al IV-lea, ci și pentru zilele noastre.

Centrul vizibil al vieții spirituale, atât pentru fiecare membru al Bisericii, cât și pentru întreaga Biserică, este până în ziua de azi Sfântul Altar și sacramentul răscumpărării săvârșit pe el. Acest sacrament se numește Sfânta Împărtășanie, iar slujba în timpul căreia se săvârșește sacramentul Euharistiei se numește Sfânta Dumnezeiasca Liturghie.

Participarea la Sfânta Împărtășanie este latura vizibilă a sacramentului răscumpărării, dar conținutul său audibil și verbal este o jertfă de mulțumire adusă lui Dumnezeu Tatăl, adică în greacă „Euharistie”. Principalul motiv al mulțumirii în această slujbă verbală este jertfa răscumpărătoare pe care Hristos a adus-o odată pentru omenire. Euharistia este numită și jertfa fără sânge de mulțumire.

În Biserica antică, conform mărturiei Fericitului Augustin, un creștin își lega pur și simplu sufletul cu sacramentul răscumpărării prin legăturile credinței. Astăzi trebuie să depunem un efort considerabil înainte ca sensul profund al acestui sacrament să ne devină clar. Dar trebuie să adăugăm imediat că nici cea mai profundă cunoaștere a sacramentului nu îl schimbă, mintea este superioară, caracter secret. De aceea, Împărtășania și alte sacramente din Biserica Ortodoxă sunt numite acțiuni secrete, de unde provine cuvântul sacrament. În textul Liturghiei, participarea la Sfintele Taine înseamnă participarea la Euharistie și la Împărtășanie.

Liturghia ca celebrare a botezului

În primele secole, membrii Bisericii erau în mare parte adulți. O persoană era botezată și devenea membru al Bisericii numai după ce asimilase adevărurile credinței. În practică, o astfel de instruire a celor care se pregăteau pentru botez, adică a catehumenilor, avea loc în general în legătură cu Divina Liturghie. Dar cei care se pregăteau pentru botez puteau participa doar la prima parte a Liturghiei. Această primă parte a Liturghiei este încă numită „Liturghia catehumenilor”. Locul central al Liturghiei catehumenilor este citirea cuvântului lui Dumnezeu și predica. După predică, se citea o rugăciune pentru catehumeni. Se cerea ca „să fie considerați vrednici într-un timp favorabil de baia renașterii”,

adică botezul, și ca „să fie uniți cu sfânta, sobornica și apostolica Biserică”. După ce primeau binecuvântarea episcopului, catehumenii părăseau Liturghia. Doar credincioșii botezați puteau rămâne în biserică și de aceea până în ziua de azi numim următoarea parte a Liturghiei „Liturghia credincioșilor”.

Această pregătire pentru botez în timpul Liturghiei dura de obicei tot Postul Mare, adică șase săptămâni. În Sâmbăta Mare sau chiar în Paște, catehumenii erau aduși la locul botezului, la baptisteriu sau la apă, unde erau botezați. De acolo, cei nou botezați și întreaga comunitate mergeau într-o procesiune solemnă la biserică. Acolo, episcopul își punea mâinile peste cei nou botezați sau, conform obiceiului ulterior, îi ungea cu Sfântul mir ca semn al darului Duhului Sfânt. Devenind astfel membri ai Bisericii, cei nou botezați puteau participa pentru prima dată la Liturghia Credincioșilor, adică să participe la Euharistie și să se împărtășească cu Sfintele Taine.

Din cele spuse rezultă că pregătirea pentru botez nu era doar un studiu teoretic al fundamentelor creștinismului, ci o asimilare treptată în viața liturgică a Bisericii, în spiritul ei. Nou-botezatii, astfel, își „legau cu adevărat sufletele prin legăturile credinței de sacramentul răscumpărării”.

Paștele celor botezați

Botezul este participarea la moartea și învierea lui Hristos. Iată ce scrie apostolul despre el: „De aceea, prin botez, am fost îngropați împreună cu El, în moarte, pentru ca, după cum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, tot așa și noi să umblăm o viață nouă” (Romani 6:3-4).

Botezul solemn a dispărut din practică în Biserica Răsăriteană în secolul al XI-lea, dar urme ale acestei slujbe s-au păstrat, în special în slujba de Paște. Ca și înainte, când comunitatea mergea cu lumânări în mâini împreună cu cei nou botezați de la locul botezului la biserică, creștinii umblă acum în jurul bisericii în noaptea de Paște, ca și cum s-ar uni din nou în celebrarea botezului.

Când vestea învierii lui Hristos răsună pentru prima dată în tinda bisericii, pășim din întuneric în biserica plină de lumină. Și acolo, la începutul utreniei, auzim canonul pascal, care cântă despre botezul nostru, ca și cum tocmai s-ar fi întâmplat:

Ieri am fost îngropat cu Tine, Hristoase,

Mă ridic astăzi cu Tine, care ai înviat,

Am fost răstignit împreună cu Tine ieri:

slăvește-mă pe Tine Însuți, Mântuitorule, întru Împărăția Ta.

Ieri am fost îngropat cu Tine, Hristoase,

Mă ridic astăzi cu Tine, care ai înviat,

Am fost răstignit împreună cu Tine ieri:

slăvește-mă pe Tine Însuți, Mântuitorule, întru Împărăția Ta.

În curând, la începutul Liturghiei, o amintire a botezului nostru va fi auzită din nou în imn: „Toți câți ați fost botezați în Hristos, v-ați îmbrăcat cu Hristos, Aliluia!”

Botezul este evenimentul cel mai decisiv al vieții noastre. Dar cât de puțină atenție i se acordă! Participarea la sărbătoarea învierii, la celebrarea noastră comună a botezului, ne amintește că și noi trebuie să „rătăcim în viața nouă”. Și ce este această viață nouă prezentă în celebrarea Paștelui? O experimentăm participând la Euharistie. Prin urmare, este absolut natural și important ca toți membrii botezați ai Bisericii să participe la Sfânta Împărtășanie și, mai ales, la Liturghia din noaptea de Paște.

Prin Liturghie către Biserică

Astăzi devenim membri ai Bisericii prin Sfântul Botez, încă de bebeluși. În pruncie primim Sfânta Împărtășanie. Trăirea în spiritul Liturghiei Divine și participarea conștientă la sacramentul răscumpărării depind în primul rând de părinții și nașii copilului, prin a căror credință copilul a primit botezul.

Pregătirea copilului pentru Împărtășanie acasă continuă la școală, prin predarea Legii lui Dumnezeu.

Întrucât participăm la Împărtășanie încă din copilărie, Biserica Ortodoxă nu folosește termenul „școală de confirmare”, ci mai degrabă cursuri de catehism. O sarcină importantă atât a predării Legii lui Dumnezeu în școli, cât și a cursurilor de catehism este introducerea în Liturghie, similar modului în care Biserica antică preda în pregătirea pentru botez.

Dacă un adult dorește să devină membru al Bisericii Ortodoxe, se poate pregăti pentru aceasta familiarizându-se, conform tradiției Bisericii antice, cu viața liturgică a Bisericii. Așa se întâmplă de obicei. Când vine la biserică, cineva se familiarizează mai întâi cu slujbele Bisericii și se obișnuiește să participe la ele. Apoi, „la timp favorabil” - așa cum se spune în rugăciunea oferită pentru catehumeni - mila lui Dumnezeu trezește în persoană dorința de a deveni

participantă la comuniunea euharistică a credincioșilor. Aceasta face posibilă - dacă o persoană a fost deja botezată - primirea sacramentului mirunzirii. Întrucât semnifică aderarea la Biserică, la ecclesia, aceasta ar trebui, conform practicii Bisericii antice, să fie săvârșită tocmai în timpul Liturghiei, când Biserica, fiind o comunitate, o societate euharistică adunată, este prezentă în mod specific la fața locului. Apoi, în timpul Liturghiei, alăturarea prin mirunzie se săvârșește în timpul intrării mici și, dacă este posibil, ungerea este săvârșită de către episcop.

Practica botezului în Biserica antică ne ajută să înțelegem că nici botezul unui prunc, adică momentul în care acesta devine membru al Bisericii, nu este un eveniment privat al unei singure familii, ci o celebrare a întregii comunități. Când un prunc este botezat în biserică în timpul Liturghiei, chiar și astăzi suntem pătrunși de modul în care botezul și primirea darului Duhului Sfânt fac din persoană un membru al poporului lui Dumnezeu. Atunci copilul nou botezat - asemenea unui adult care s-a alăturat Bisericii - poate deja participa la sacramentul răscumpărării, la Sfânta Împărtășanie, în timpul acestei Liturghii, pentru a-și împlini aspirația spirituală.

Primirea Sfintei Împărtășanii

Liturghia divină este cu adevărat „raiul pe pământ”, așa cum spune Ioan de Kronstadt, un preot care a trăit la începutul secolului nostru și care avea darurile vindecării și clarviziunii. El însuși celebra Liturghia în fiecare zi.

Ni se dă o masă cerească și auzim cuvintele îmbietoare ale lui Hristos Însuși: „Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu... Beți din el toți, acesta este Sângele Meu...”

Ne putem îndoi oare că aceste cuvinte îi cheamă pe toți credincioșii să se împărtășească la fiecare Liturghie! În Biserica antică, doar cei nebotezați și așa-numiții penitenți, care erau excomunicați de la participarea la Împărtășanie din cauza păcatelor grave, rămâneau fără a primi Sfintele Daruri. Dar ei nu au auzit chemarea lui Hristos. Trebuiau să părăsească biserica înainte de începerea Liturghiei Credincioșilor. Dar era absolut imposibil ca oamenii care rămâneau pentru Liturghia Credincioșilor să nu se împărtășească. Mai târziu, odată cu răcirea iubirii creștine, a devenit un obicei ca doar o parte dintre membrii actuali ai Bisericii sau chiar doar clerul slujitor să participe la Împărtășanie.

În vremea noastră, așa-numita mișcare liturgică, care a început în Bisericile Occidentale după Primul Război Mondial, urmărește o revenire la practica liturgică creștină antică. Datorită acestei mișcări, a început să se acorde o atenție deosebită Liturghiei Bisericii Ortodoxe, care este păstrătoarea tradiției creștine antice. În legătură cu aceasta, ortodocșii înșiși au fost nevoiți să reevalueze

tradițiile pe care Biserica lor le păstrase. Acest lucru a dus la faptul că în multe locuri din cadrul Bisericii Ortodoxe, în special în Occident, a început să fie reînviat vechiul obicei creștin de a primi împărtășania cât mai des posibil.

În Biserica Ortodoxă Finlandeză, Scrisoarea Arhipastorală din 1970 subliniază, de asemenea, sensul original al Liturghiei. Scrisoarea explică faptul că sacramentele spovedaniei și Împărtășaniei nu sunt neapărat legate între ele, astfel încât spovedania să fie o condiție pentru participarea la Împărtășanie. În practică, spovedania poate fi considerată o „condiție" doar atunci când o persoană primește Împărtășania rar, de exemplu, „cel puțin o dată pe an" - așa cum, din păcate, se învăța anterior ca regulă canonică. Dar când primim Împărtășania frecvent, trebuie să ne spovedim în acele ocazii în care simțim o nevoie specială de ea sau când intrăm în Postul Mare - un timp comun de pocăință și examinare a drumului vieții.

Deși nu există reguli absolute privind mersul la spovedanie, scrisoarea arhipastorală îndeamnă pe toată lumea să se consulte cu părintele lor duhovnic și să primească binecuvântarea sa pentru participarea frecventă la Împărtășanie. Însă fiecare ar trebui să se străduiască să se asigure că neparticiparea la Împărtășanie este o excepție pentru ei, nu o regulă.

Mama Fericitului Augustin, Monica, participa în fiecare zi la sacramentul Sfintei Mese. Noi nu avem o astfel de ocazie, deoarece în țara noastră Liturghia se celebrează zilnic, în majoritatea cazurilor, doar în mănăstiri. Dar putem oricum să ținem la practica deja menționată în Noul Testament. Pe atunci, creștinii se adunau regulat în prima zi a săptămânii - pentru „frângerea pâinii", adică celebrarea Euharistiei. Ei numeau această zi ziua Domnului, deoarece este ziua învierii lui Hristos. În această zi, adică duminica, Liturghia se slujește în toate parohiile și nimic nu ar trebui să ne împiedice să participăm la Liturghia zilei Domnului împreună cu întreaga familie la sacramentul răscumpărării.

Sâmbăta era odată o zi de sărbătoare pentru a celebra crearea lumii. Prin învierea lui Hristos, moartea a fost învinsă și astfel creația lui Dumnezeu a fost restaurată la gloria sa originală. Prin urmare, duminica a înlocuit sâmbăta ca prima zi a săptămânii. Poporul lui Dumnezeu, creștinii, se adună pentru a-și întâlni Domnul înviat.

În viață, nu în condamnare

Hristos vorbește despre importanța Împărtășaniei: „Dacă nu mâncați trupul Fiului Omului și nu beți sângele Lui, nu veți avea viață în voi înșivă. Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua de apoi" (Ioan 6:53-54).

Auzind aceste cuvinte, evreii s-au indignat. Știm despre ce vorbesc. „Viața în noi”, adevărata viață în credință, este posibilă doar „în Hristos”, adică în adevărata unire cu Hristos, care se realizează în Sfânta Împărtășanie. Această unire va continua până în ziua învierii: „Și Eu Îl voi învia în ziua de apoi” (Ioan 6, 40). O taină uimitoare! Îl face pe om, mai ales când se apropie moartea, să tindă spre Sfânta Împărtășanie ca un cuvânt de rămas bun către viața viitoare.

În multe parohii ale Bisericii Ortodoxe Finlandeze a devenit deja un obicei ca credincioșii să se împărtășească la fiecare Liturghie. Dar este necesar să ne amintim de avertismentul apostolului: „... cine mănâncă și bea în mod nevrednic, își mănâncă și bea osânda” (1 Corinteni 11, 29).

Deși nu este necesar să ne spovedim de fiecare dată înainte de Împărtășanie, este necesar să ne pregătim constant pentru a-L întâlni pe Hristos cel înviat în Sfintele Daruri. Pregătirea include postul: în dimineața când mergem la Liturghie, ni se interzice să mâncăm sau să bem orice. Cartea de rugăciuni ortodoxă conține o regulă de rugăciune, adică mai multe rugăciuni care sunt menite să fie citite acasă înainte de Împărtășanie. O dispoziție rugătoare transformă, de asemenea, ușoară senzație de foame trăită de trup într-o sete spirituală de comuniune cu Dumnezeu. O astfel de pregătire trezește sufletul la smerenie și pocăință, care sunt necesare pentru participarea la sacrament. Despre asta vorbește apostolul: „Omul să se cerceteze pe sine însuși și astfel să mănânce din pâinea aceasta și să bea din paharul acesta” (1 Corinteni 11:28).

Însă nimeni nu ar trebui să uite chemarea Domnului din cauza unui sentiment de nevrednicie sau să creadă că, împărtășind mai rar, se poate pregăti mai bine pentru Împărtășanie și poate fi mai vrednic. Sentimentul de nevrednicie este singura stare de spirit corectă care ne permite să acceptăm cea mai înaltă milostivire a lui Dumnezeu, oferită nouă ca un dar complet gratuit.

Cei care au ocazia, la întoarcerea acasă de la biserică, pot citi și rugăciuni de mulțumire din cartea lor de rugăciuni după Împărtășanie.

Recent, în multe parohii a devenit un obicei ca, la sfârșitul Liturghiei, să se citească cu voce tare rugăciuni de mulțumire pentru toți credincioșii.

Liturghia este o slujbă comună

În capitolele anterioare am vorbit despre Sfânta Liturghie ca despre o slujbă în timpul căreia primim împărtășania, primim „medicamentul nemuririi”, așa cum spuneau bărbații apostolici. Dar, în același timp, Liturghia nu este doar un medicament spiritual pentru membrii Bisericii. Însuși numele de „Liturghie” este

împrumutat din limba greacă, acest cuvânt înseamnă „slujbă publică”, slujba comună a întregii comunități.

În Liturghie, Biserica se realizează, se împlinește pe sine. Numai atunci este o „ecclesia”, poporul lui Dumnezeu adunat într-un singur loc pentru un scop comun, adică slujirea. Scopul și motivul acestei adunări comune le putem înțelege din următoarele cuvinte ale Apostolului:

Și voi, ca niște pietre vii, sunteți zidiți ca să formați o casă duhovnicească, o preoție sfântă, ca să aduceți jertfe spirituale, plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos.

Voi însă sunteți o semințe aleasă, o preoție împărătească, un neam sfânt, un popor pe care l-ați primit ca să fiți căpătat de El, ca să vestiți puterile minunate ale Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa minunată; voi, care odinioară nu erați un popor, dar acum sunteți poporul lui Dumnezeu; voi, care odinioară n-ați căpătat îndurare, dar acum ați căpătat îndurare.

(1 Petru 2:5, 9-10)

Și voi, ca niște pietre vii, sunteți zidiți ca să formați o casă duhovnicească, o preoție sfântă, ca să aduceți jertfe spirituale, plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos.

Voi însă sunteți o semințe aleasă, o preoție împărătească, un neam sfânt, un popor pe care l-ați primit ca să fiți căpătat de El, ca să vestiți puterile minunate ale Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa minunată; voi, care odinioară nu erați un popor, dar acum sunteți poporul lui Dumnezeu; voi, care odinioară n-ați căpătat îndurare, dar acum ați căpătat îndurare.

(1 Petru 2:5, 9-10)

Aceste cuvinte ale apostolului indică faptul că definițiile aplicate anterior lui Israel aparțin acum noului Israel, creștinilor, eclesiei, Bisericii. Dacă anterior doar linia lui Aaron era aleasă pentru a îndeplini slujba preoțească, acum întregul nou Israel, adică toți membrii Bisericii, este „linia aleasă”, „neamul sfânt”, „preoția împărătească”, poporul lui Dumnezeu. Ca preoție sfântă, toți sunt chemați „... să aducă jertfe duhovnicești plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos” (1 Petru 2:5).

Această aducere de jertfe spirituale se săvârșește tocmai în timpul Sfintei Liturghii, care, ca o slujbă comună, este celebrată de întregul popor al lui Dumnezeu. Toate rugăciunile Sfintei Liturghii, cu rare excepții, sunt compuse la persoana întâi plural și sunt astfel destinate a fi citite sau cântate în numele

întregului popor al lui Dumnezeu. Un exemplu în acest sens este una dintre rugăciunile antifonice de la începutul Liturghiei:

El, care ne-ai dat aceste rugăciuni comune și armonioase și care ai făgăduit să îndeplinești cereri la doi sau trei care sunt de acord în numele Tău, acum, Tu Însuși, slujitorul Tău, îndeplinește cererile robilor Tăi după cum poți, dându-ne în acest veac de acum cunoașterea adevărului Tău și în viața viitoare dându-ne viață veșnică.

În Biserica antică, toate rugăciunile Liturghiei erau citite cu voce tare. Întreaga comunitate prezentă participa la ele. Dar deja în secolul al VI-lea, a început să se răspândească obiceiul ca preotul care oficia slujba să citească rugăciunile Liturghiei doar pentru sine. Deși au existat încercări de a combate acest lucru, acest obicei a intrat treptat în practica generală, astfel încât până în ziua de azi cartea de slujbă conține instrucțiuni despre ce părți ale rugăciunilor Liturghiei ar trebui să citească preotul pentru sine, adică „în secret”. Întrucât există acum dorința de a adânci conștiința liturgică a credincioșilor, mulți consideră că este necesar să se revină la practica citirii cu voce tare a rugăciunilor Liturghiei.

Cum poate poporul lui Dumnezeu prezent să participe conștient, cu deplină înțelegere și adevărat sentiment, la sacramentul răscumpărării și să realizeze că, în calitate de preoție împărătească, oferă jertfe spirituale, dacă nu aude textul integral al rugăciunilor, ci doar fragmente, încheierile frazelor rugăciunilor comune și nu le înțeleg sensul în ansamblu? Întrucât acesta este cazul în majoritatea cazurilor, închinătorii nu au altă modalitate de a participa la slujbă decât să-și mențină starea de spirit subiectivă personală de rugăciune sau să rămână un public mai mult sau mai puțin pasiv. În acest ultim caz, oamenii acordă atenție laturii exterioare și estetice a Liturghiei și adesea admiră doar strălucirea slujbei sau măreția cântării bisericești. Într-adevăr, slujba solemnă și cântarea bisericească sunt o reflectare a gloriei cerești a lui Dumnezeu și își au valoarea lor, dar numai ca o decorațiune a conținutului Euharistiei. Nu ar trebui să devină un scop în sine. Biserica antică ducea lipsă de splendoare exterioară; solemnitatea ei euharistică era cuprinsă în întâlnirea plină de bucurie cu Hristos cel înviat.

Celebrantul Liturghiei este Însuși Hristos. Acest lucru poate fi înțeles din rugăciunea pe care preotul o citește înaintea Imnului Heruvic. Această rugăciune diferă de celelalte rugăciuni ale Liturghiei prin faptul că este rugăciunea personală a preotului slujitor, în care acesta cere putere pentru sine însuși pentru a săvârși sacramentul. Rugându-se în acest fel, preotul îl recunoaște simultan pe Însuși Hristos ca celebrant al „jertfei fără sânge a sacramentului” încredințat lui: „Căci Tu ești Cel ce oferi și ești oferit, și primești și ești împărțit, Hristoase Dumnezeul nostru”. Dar Hristos acționează prin preot. Așa cum Hristos a

săvârșit Cina, a mulțumit, a binecuvântat, a frânt și a împărțit pâinea ucenicilor săi, tot așa face celebrantul sfântului sacrament în Liturghie, dar împreună cu toți, cu glasul întregului popor al lui Dumnezeu. El mulțumește, citind rugăciunile euharistice de mulțumire, binecuvântează, frânge și împarte poporului, dar împreună-săi celebranți sunt toți cei prezenți la Euharistie - fiecare în poziția sa: și ceilalți preoți și diaconi care stau în jurul tronului, și tot poporul lui Dumnezeu din templu.

Astfel, oamenii care stau în picioare în biserică nu urmează pasiv slujba, ci slujesc împreună cu preotul sau episcopul care oficiază. Toți cei care se roagă trebuie să se simtă responsabili pentru slujba comună și să participe la rugăciuni. Numai în acest fel Liturghia este cu adevărat o Liturghie - o slujbă publică, iar Biserica - o ecclesia, poporul lui Dumnezeu adunat pentru Euharistie.

Euharistie - jertfă de mulțumire

În capitolul precedent au fost citate cuvintele Apostolului Petru, care indică natura sacrificială a Liturghiei: „Și voi, ca niște pietre vii, sunteți zidiți ca o casă duhovnicească, o preoție sfântă, ca să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos” (1 Petru 2, 5).

Acest lucru se împlinește în Euharistie, partea centrală a Liturghiei Credincioșilor. În ea, în timpul anaforei sau rugăciunilor de înălțare, proclamate de preot, comunitatea, tocmai ca preoție spirituală, aduce o jertfă spirituală fără vărsare de sânge, mulțumindu-I lui Dumnezeu pentru tot ceea ce a făcut pentru omenire. Mai întâi, se aduce mulțumire lui Dumnezeu: Tu „ne-ai adus din neant la ființă”; și apoi: Tu „i-ai ridicat din nou pe cei ce căzuseră și nu ai părăsit tot ceea ce ai făcut, până când nu ne-ai ridicat la cer și ne-ai dăruit împărăția Ta viitoare”. Se aduce mulțumire Sfintei Treimi: „despre toate binecuvântările pe care le cunoaștem și nu le cunoaștem, cele manifeste și nemanifestate care ni s-au făcut” și mai ales „despre această slujbă, pe care ai binevoit să o primești din mâinile noastre, chiar dacă mii de îngeri stau înaintea Ta... cântând un cântec de biruință, strigând, strigând și zicând: Sfânt, sfânt, sfânt...”

Întreaga comunitate se unește în rugăciune, cântând:

Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul oștirilor,
cerul și pământul sunt pline de slava Ta.
Osana întru cei de sus! Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului!
Osana întru cei de sus...

Alăturându-se astfel cântecului corurilor cerești, congregația mărturisește sfințenia și slava lui Dumnezeu, Care:

„Care a iubit atât de mult lumea, încât a dat-o ca Fiul Său singur, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. În pâinea pentru care S-a dat pe Sine însuși, sau mai degrabă S-a dat pe Sine însuși pentru viața lumii, a luat pâine... după ce a mulțumit, a binecuvântat, a sfințit-o, a frânt-o și a dat-o sfinților Săi ucenici, zicând: Luați și mâncați; acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor. Și, după cină, a luat chipul paharului, zicând: Beți din el toți; acesta este sângele Meu, al legământului celui nou, care se varsă pentru voi și pentru mulți, spre iertarea păcatelor."

Amintind astfel „porunca mântuitoare", precum și taina întregii răscumpărări legate de ea, adică tot ce s-a întâmplat: „crucea, mormântul, învierea de trei zile, înălțarea la cer, locuirea la dreapta, a doua și slăvita venire", preotul ridică Sfintele Daruri așezate pe sfântul altar – pâinea și paharul cu vin – proclamând:

Îți aducem ceea ce este al tău din ceea ce este al tău, în numele tuturor și al tuturor lucrurilor.

Astfel, „oferind această slujbă verbală și fără vărsare de sânge", congregația se roagă apoi lui Dumnezeu: „trimite Duhul Tău Sfânt peste noi și peste aceste daruri puse înaintea noastră" și prin El transformă „pâinea în Trupul lui Hristos", iar ceea ce este în pahar - „în Sângele scump al lui Hristos al Tău". În același timp, celebrantul binecuvântează pâinea și paharul cu vin, separat și apoi împreună. După ce au făcut aceasta, clerul și întreaga congregație proclamă într-un singur glas: „Amin, amin, amin".

Astfel, poporul lui Dumnezeu, aducând, adică jertfind pâine și vin, care sunt alese din hrana ce susține viața pământească, primește hrană cerească pentru susținerea vieții sale spirituale: sfântul Trup și Sânge al lui Hristos. Biserica Ortodoxă nu încearcă să explice transformarea nevăzută, dar adevărată a pâinii și vinului în Trupul și Sângele lui Hristos, deoarece aceasta este o taină menită pentru înțelegerea prin credință.

Sfântul Ambrozie, episcop de Milano, care a trăit în secolul al IV-lea, a scris o rugăciune pentru ca cei care se pregăteau să celebreze Divina Liturghie să o recite. Prezentăm această rugăciune în fragmente care arată cum înțelegea Biserica antică Sfânta Euharistie și legătura ei cu jertfa răscumpărării:

„Adevărat Mare Preot, Iisuse Hristoase! Te-ai adus pe Tine Însuți la altarul crucii ca jertfă curată și neprihănită pentru noi și cu Sângele Tău și ai întemeiat prin puterea Duhului Sfânt taina care se săvârșește, zicând: «... Faceți aceasta, ori de câte ori beți din ea, spre pomenirea Mea»" (1 Corinteni 11:25).

Mă rog Ție în numele Sângelui Tău cel Prețios, care a fost oferit ca preț al mântuirii noastre. Mă rog Ție pentru acea iubire minunată și inefabilă a Ta, cu care ne-ai iubit atât de mult pe noi, păcătoșii, încât ne-ai spălat și curățit de păcatele noastre cu Sângele Tău, învață-mă pe mine, nevrednicul Tău slujitor... prin puterea Sfântului Tău Duh, să săvârșesc această mare taină cu atâta evlavie și zel, respect și frică cuvenite acestei taine...

Fie ca Duhul Tău Sfânt să vină în inima mea și, în cuvinte tăcute, să-mi spună întregul adevăr despre această mare taină, care este ascunsă foarte adânc și acoperită de vălul divin...

„Mă rog, de asemenea, bunătății Tale, Doamne, ca plinătatea Dumnezeirii Tale să vină peste această pâine: să coboare, Doamne, chipul nevăzut și slava nemăsurată a Sfântului Tău Duh, slava care în vremurile de demult a fost trimisă peste jertfele părinților noștri: să facă ca darurile pe care le oferim să fie Trupul și Sângele Tău și să mă călăuzească pe mine, nevrednicul Tău slujitor, în împlinirea acestei mari taine."

„Adevărat Mare Preot, Iisuse Hristoase! Te-ai adus pe Tine Însuți la altarul crucii ca jertfă curată și neprihănită pentru noi și cu Sângele Tău și ai întemeiat prin puterea Duhului Sfânt taina care se săvârșește, zicând: «... Faceți aceasta, ori de câte ori beți din ea, spre pomenirea Mea»" (1 Corinteni 11:25).

Mă rog Ție în numele Sângelui Tău cel Prețios, care a fost oferit ca preț al mântuirii noastre. Mă rog Ție pentru acea iubire minunată și inefabilă a Ta, cu care ne-ai iubit atât de mult pe noi, păcătoșii, încât ne-ai spălat și curățit de păcatele noastre cu Sângele Tău, învață-mă pe mine, nevrednicul Tău slujitor... prin puterea Sfântului Tău Duh, să săvârșesc această mare taină cu atâta evlavie și zel, respect și frică cuvenite acestei taine...

Fie ca Duhul Tău Sfânt să vină în inima mea și, în cuvinte tăcute, să-mi spună întregul adevăr despre această mare taină, care este ascunsă foarte adânc și acoperită de vălul divin...

„Mă rog, de asemenea, bunătății Tale, Doamne, ca plinătatea Dumnezeirii Tale să vină peste această pâine: să coboare, Doamne, chipul nevăzut și slava nemăsurată a Sfântului Tău Duh, slava care în vremurile de demult a fost trimisă peste jertfele părinților noștri: să facă ca darurile pe care le oferim să fie Trupul și Sângele Tău și să mă călăuzească pe mine, nevrednicul Tău slujitor, în împlinirea acestei mari taine."

Unitate și Uniune în Hristos

„Acesta se face spre pomenirea Mea” (1 Corinteni 11:24-25). După ce am urmat această chemare, așa cum a fost îndrumată în capitolul precedent, și Sfintele Daruri au fost binecuvântate, ne rugăm împreună cu preotul ca aceste daruri să fie „spre treaba sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtășirea cu Duhul Sfânt, spre împlinirea Împărăției cerurilor, spre îndrăzneala Ta, nu spre judecată sau spre condamnare”.

După aceasta, primii care sunt pomeniți sunt drepții Vechiului Testament, care au trăit în credința în mântuirea viitoare, apoi „apostolii, predicatorii, evangheliștii, martirii, mărturisitorii, femeile abstinente și toate sufletele drepte” - și dintre aceștia, mai întâi „Maica Domnului, Pururea Fecioară Maria”, apoi Ioan Botezătorul și sfântul în a cărui zi se celebrează Liturghia. Apoi, celebrantul își amintește de credincioșii care au murit în nădejdea vieții veșnice și a învierii.

Apoi se trece la pomenirea celor vii, a întregii lumi, a întregii Biserici și a autorităților seculare, pomenind pe nume episcopul diecezan, precum și pe toți credincioșii, în special pe cei călători, bolnavi, cei suferinzi, cei captivi, cei roditori și pe cei care își amintesc de săraci.

În timp ce recităm aceste rugăciuni, putem simți cum misterul răscumpărării unește Biserica cerească triumfătoare și Biserica pământească încă militantă.

Celebrantul încheie anaforaua prin slăvirea Sfintei Treimi „cu o gură și o inimă” și binecuvântează poporul, proclamând: „Și mila Marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos să fie cu voi toți”.

Sfânta Sfintelor

După rugăciunile euharistice de mulțumire și aducere aminte, începem să ne pregătim pentru Sfânta Împărtășanie. Urmează o serie de cereri, adică așa-numita litanie de cerere, în care ne rugăm pentru tot ceea ce este important pentru sufletul nostru. Litania se încheie cu rugăciunea: „Și dă-ne nouă să ne împărtășim cu conștiință curată tainele Tale cerești și minunate, această masă sacră și duhovnicească, spre iertarea păcatelor, spre iertarea greșelilor, spre împărtășirea Sfântului Duh, spre moștenirea Împărăției Cerurilor, pentru îndrăzneală să ne apropiem de Tine, nu spre judecată sau condamnare.” Această rugăciune este o introducere la rugăciunea „Tatăl nostru...” și, prin urmare, se încheie cu cuvintele: „Și dă-ne nouă, Stăpâne, cu îndrăzneală, fără condamnare, să îndrăznim să Te chemăm pe Tine, Dumnezeu Tatăl ceresc, și să vorbim.”

După ce ne-am rugat ca, cu conștiință curată, să fim părtași la taina răscumpărării și apropiindu-ne cu îndrăzneală în Rugăciunea Domnească de

Dumnezeu Tatăl Ceresc, ne rugăm cu capul plecat: „Tu, deci, Stăpâne, i-ai făcut deosebiți pentru bine pe cei ce stau înaintea noastră, a tuturor, după nevoile fiecăruia, prin harul, dărnicia și dragostea de omenire a singurului Tău Fiu."

Pentru ca nimeni să nu slăbească în rugăciunea sa în așteptarea participării la Sfintele Daruri, celebrantul proclamă cuvintele: „Sfinte celor sfinți!". În același timp, ridică sfântul Miel, adică Pâinea, Trupul Domnului, deasupra tronului. În Biserica antică, conform interpretărilor Părinților, sfântul Miel era ridicat în acest moment, astfel încât toți cei care se rugau să-l poată vedea. Cuvintele „Sfinte celor sfinți" îndrumă gândurile credincioșilor să se dea seama de ei înșiși ca nevrednici în fața sfințeniei Sfintelor Daruri. Apoi preotul frânge pâinea și spune:

„Mielul lui Dumnezeu este frânt și împărțit, frânt și neîmpărțit, mâncat întotdeauna și niciodată consumat, ci sfințește pe cei ce se împărtășesc."

„Mielul lui Dumnezeu este frânt și împărțit, frânt și neîmpărțit, mâncat întotdeauna și niciodată consumat, ci sfințește pe cei ce se împărtășesc."

Toate rugăciunile de mai sus sunt o pregătire pentru primirea Sfintei Împărtășanii. În practică, în această perioadă a Liturghiei există adesea o oarecare relaxare, ca o „pauză" nedefinită în Liturghie. De ce? Ușile Împărătești și cortina sunt închise, iar comunicarea vizibilă cu clerul din altar este întreruptă. Corul caută o cântecă care să „umple" pauza înainte ca sfintele uși să se deschidă din nou. În cel mai rău caz, în acest moment se interpretează un concert, care distrage complet gândurile ascultătorilor de la starea spirituală de „așteptare a sfințeniei" la care a condus Liturghia.

Practica descrisă poate fi ușor abolită, iar Ușile Împărtășaniei pot fi lăsate deschise. Conform ordinii actuale din Biserica Ortodoxă Finlandeză, Ușile Împărtășaniei sunt întotdeauna deschise în timpul Liturghiei. Chiar și în acest moment, clerul nu ar trebui să se izoleze de restul poporului lui Dumnezeu în spatele ușilor închise. Faptul că oamenii bisericii pot vedea cu ce evlavie primește clerul împărtășania îi va ajuta, la rândul său, pe oameni să se pregătească pentru acest moment sfânt. În timpul împărtășaniei clerului, corul poate cânta Psalmul 33, dar încet și atât de încet încât să nu perturbe starea de evlavie a celor care primesc împărtășania în altar. Dacă psalmul se termină înainte ca clerul să fie gata să continue Liturghia, cititorul poate citi rugăciunile dinaintea Împărtășaniei, dar cel mai bun lucru este doar liniștea.

Vino cu credință și dragoste

După ce clerul a primit Sfintele Taine, credincioșii sunt chemați la masa Domnului: „Apropiați-vă cu frică de Dumnezeu și cu credință!"

Credincioșii se apropie și, împreună cu episcopul sau preotul care dă împărtășania, citesc rugăciunea:

Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu, care ai venit în lume ca să mântuiești pe păcătoși, dintre care eu sunt primul dintre cei șapte.

Cred, de asemenea, că acesta este preacuratul Tău Trup și acesta este preaprețiosul Tău Sânge. Mă rog Ție: miluiește-mă și iartă-mi păcatele mele, de bunăvoie și fără de voie, cu cuvântul și cu fapta, știute și neștiute, și dă-mi să mă împărtășesc fără osândă cu preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și viața veșnică.

În această zi, Fiule al lui Dumnezeu, primește-mă părtaș la cina Ta cea de taină, căci nu voi descoperi taina vrăjmașilor Tăi, nici nu-Ți voi da sărutare ca Iuda, ci ca tâlharul Te voi mărturisi: Pomenește-mă, Doamne, întru Împărăția Ta.

Împărtășirea Sfintelor Tale Taine să nu fie spre judecata sau osânda mea, Doamne, ci spre vindecarea sufletului și a trupului.

Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu, care ai venit în lume ca să mântuiești pe păcătoși, dintre care eu sunt primul dintre cei șapte.

Cred, de asemenea, că acesta este preacuratul Tău Trup și acesta este preaprețiosul Tău Sânge. Mă rog Ție: miluiește-mă și iartă-mi păcatele mele, de bunăvoie și fără de voie, cu cuvântul și cu fapta, știute și neștiute, și dă-mi să mă împărtășesc fără osândă cu preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și viața veșnică.

În această zi, Fiule al lui Dumnezeu, primește-mă părtaș la cina Ta cea de taină, căci nu voi descoperi taina vrăjmașilor Tăi, nici nu-Ți voi da sărutare ca Iuda, ci ca tâlharul Te voi mărturisi: Pomenește-mă, Doamne, întru Împărăția Ta.

Împărtășirea Sfintelor Tale Taine să nu fie spre judecata sau osânda mea, Doamne, ci spre vindecarea sufletului și a trupului.

Apoi toată lumea se închină până la pământ și se ridică în picioare, spunând în sinea lor: „Iată, vin la Împăratul cel nemuritor și Dumnezeul nostru”. Înaintea sfântului potir, fiecare își rostește numele pentru ca preotul să-l poată auzi. Preotul spune: „Robul lui Dumnezeu (numele) se împărtășește cu cinstit și sfânt Trup și Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor lor și spre viața veșnică”.

După ce s-au împărtășit, fiecare sărută marginea paharului, ca și cum ar fi coasta străpunsă a lui Hristos, din care au curs sânge și apă (Ioan 19:34). După aceasta, se ia puțin vin diluat cu apă și o bucată de prosforă, care se află pe o masă separată. Acest lucru nu este întotdeauna posibil când sunt mulți împărtășitori.

După împărtășania din ziua aceea, nu se mai îngenunchează, deoarece s-a împlinit cuvântul lui Dumnezeu: „Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne în Mine și Eu în el” (Ioan 6, 56).

După ce toată lumea s-a împărtășit, preotul binecuvântează poporul, proclamând: „Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta”.

Și, ca și cum ar înțelege ce a trăit poporul lui Dumnezeu prezent în mântuirea sa, se cântă:

Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul ceresc, am găsit credința cea adevărată, ne închinăm Treimii nedespărțite, căci ea ne-a mântuit.

Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul ceresc, am găsit credința cea adevărată, ne închinăm Treimii nedespărțite, căci ea ne-a mântuit.

Când Sfintele Daruri, în timp ce sunt mutate de pe altar, sunt aduse înaintea oamenilor, se aud cuvintele preotului: „Binecuvântat este Dumnezeul nostru întotdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor!”

Cu aceste cuvinte începe ultima parte a Liturghiei, mulțumirea pentru participarea la Tainele lui Dumnezeu. Continuând exclamația de mulțumire a preotului, adunarea cântă:

Să ni se umple buzele de lauda Ta, Doamne, ca să putem cânta slava Ta, căci ne-ai învrednicit să ne împărtășim cu sfintele, dumnezeieștile, nemuritoarele și de viață făcătoarele Tale taine.

Să ni se umple buzele de lauda Ta, Doamne, ca să putem cânta slava Ta, căci ne-ai învrednicit să ne împărtășim cu sfintele, dumnezeieștile, nemuritoarele și de viață făcătoarele Tale taine.

Această imnătură se încheie cu rugăciunea:

Păzește-ne în sanctuarul Tău, ca să cugetăm la dreptatea Ta toată ziua. Aliluia, aleluia, aleluia.

Păzește-ne în sanctuarul Tău, ca să cugetăm la dreptatea Ta toată ziua. Aliluia, aleluia, aleluia.

Litania de mulțumire care urmează cântecului se încheie cu o doxologie cu același conținut: „Căci Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm. Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor."

Apoi, preotul citește rugăciunea de ieșire în mijlocul adunării, care pare să unească temele de rugăciune ale Liturghiei:

„Binecuvântează pe cei ce Te binecuvântează, Doamne, și sfințește pe cei ce se încred în Tine; mântuiește poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta..."

„Binecuvântează pe cei ce Te binecuvântează, Doamne, și sfințește pe cei ce se încred în Tine; mântuiește poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta..."

Binecuvântarea Domnului și așa-numita adio, în care sunt pomenite numele sfinților apropiați Bisericii noastre și ale sfinților din acea vreme, încheie Liturghia. Credincioșii merg să se închine la cruce, pe care preotul o ține în mână, permițându-le să sărute acest simbol al răscumpărării noastre.

Astfel, credincioșii, luând parte la Sfânta Euharistie, aduc sfințenie în familiile lor și, de-a lungul vieții, repetă rugăciunea: „Păzește-ne în sfințenia Ta, ca să învățăm adevărul Tău toată ziua. Aliluia".

Astfel, viața continuă de la Euharistie la Euharistie, căutând „un om desăvârșit, la măsura staturii plinătății lui Hristos" până când „Îl vom vedea față în față" (Efeseni 4:13, 1 Corinteni 13:12). O, Paște mare și preasfânt, Hristoase! O, înțelepciune, Cuvânt al lui Dumnezeu și Putere! Dă-ne să ne împărtășim mai cu adevărat cu Tine, în ziua cea veșnică a împărăției Tale.

Până la momentul când va veni el

„Precum această pâine a fost împrăștiată pe munți, dar apoi s-a adunat și s-a făcut una, așa să se adune Biserica Ta de la marginile pământului întru Împărăția Ta" (Didahe 9:4). O sursă scrisă din secolul I, numită „Lucrările bărbaților apostolici", vorbește atât de frumos despre unitatea care se realizează în timpul mesei de mulțumire, adică a Euharistiei. În ea, prin sacramentul răscumpărării, „sufletele drepte care au murit în credință" sunt unite și devin părtași la sfințenia membrilor Bisericii Militante, care sunt numiți și sfinți în timpul Liturghiei.

„Căci noi, care suntem mulți, suntem o pâine și un trup: căci toți ne împărtășim din acea pâine" (1 Corinteni 10:17). Expresia Noului Testament „a rămâne în

Hristos" are același sens ca și cuvintele apostolului despre o pâine și un trup: unitatea credinței se realizează în Hristos prin Sfânta Euharistie (Romani 12:5, 2 Corinteni 5:17, Galanteni 3:28).

„Căci noi, care suntem mulți, suntem o pâine și un trup: căci toți ne împărtășim din acea pâine" (1 Corinteni 10:17). Expresia Noului Testament „a rămâne în Hristos" are același sens ca și cuvintele apostolului despre o pâine și un trup: unitatea credinței se realizează în Hristos prin Sfânta Euharistie (Romani 12:5, 2 Corinteni 5:17, Galanteni 3:28).

Același lucru se întâmplă și în viața comunității. Cu cât este mai puternic sentimentul unității spirituale euharistice în comunitate, cu atât sunt mai puternice armonia, pacea și iubirea. Precum într-un singur trup toate mădularele sunt de aceeași valoare, așa și înaintea paharului Domnului nu sunt bogați și săraci, nu sunt nobili și asupriți, nu sunt învățați și nu sunt neînvățați, nu sunt patroni și nu sunt muncitori, nu sunt preoți și nu sunt laici, ci toți sunt răscumpărați prin același Sânge prețios și sunt una în Hristos (Galateni 3, 29).

Euharistia, inima vieții Bisericii, are și o semnificație escatologică ce ne poartă în a Doua Venire a lui Hristos. „Căci ori de câte ori mâncați pâinea aceasta și beți paharul acesta, vestiți moartea Domnului, până va veni El" (1 Corinteni 11, 26). Euharistia va fi celebrată până la a Doua Venire a lui Hristos. Dar invers. În Euharistie, dragostea lui Dumnezeu se întâlnește cu dragostea reciprocă a omului. Dar când, la sfârșitul timpurilor, „se va răci dragostea celor mai mulți", va înceta și celebrarea Euharistiei, și atunci va veni timpul celei de-a Doua Veniri a lui Hristos (Matei 24, 12).

Liturghia Postului Mare

Viața unui creștin continuă de la Euharistie la Euharistie. Participarea la sacramentul răscumpărării în ziua Domnului este punctul culminant al săptămânii. Ziua este atunci cu adevărat sfântă: are loc o întâlnire cu Hristos cel înviat.

Însă după duminică urmează celelalte zile ale săptămânii. Istoria Bisericii antice ne spune că creștinii erau atât de dornici de Cina Domnului încât nu așteptau întotdeauna până la următoarea zi a Domnului. Când, după sfârșitul martiriului, Biserica a intrat în vremuri mai calme, în multe locuri au început să se slujească Liturghia și în alte zile ale săptămânii, în special sâmbăta, în zilele de pomenire a martirilor și în alte sărbători. Povestea Monicai arată că și atunci Liturghia se slujea în fiecare zi.

În timpul Postului Mare, creștinii doreau, de asemenea, să primească întărirea Sfintei Împărtășanii cât mai des posibil. În săptămânile Postului Mare (cu excepția sâmbetei), Euharistia nu se celebra, deoarece era întotdeauna o slujbă festivă a comunității. Apoi a devenit obișnuit să se împartă în zilele lucrătoare acele Sfinte Daruri care erau sfințite în timpul Euharistiei din ziua Domnului sau sâmbetei precedente. O astfel de participare la Împărtășanie avea loc de obicei în timpul slujbei care se celebra miercurea și vinerea. Această slujbă se numește Liturghia Darurilor Înainte Sfințite. Autorul Liturghiei din zilele lucrătoare ale Postului Mare este considerat a fi Sfântul Grigore Dialogul, Papa Romei. Liturghia obișnuită a Bisericii Ortodoxe este asociată cu numele Sfinților Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur.

Particularitatea Liturghiei Darurilor Mai Înainte Sfințite constă în faptul că se celebrează seara, odată cu Vecernia. Pregătindu-se să participe la Împărtășanie în timpul Liturghiei Postului Mare, creștinii Bisericii antice posteau de dimineața până seara. Acum este prescris postul astfel încât, după ora 12, să nu se mănânce și să se bea nimic și este permis să se mănânce numai după Liturghia de seară.

Liturghiile de seară din Postul Mare sunt importante și pentru că membrii congregației care lucrează în timpul zilei pot participa la ele. În acest fel, mai mulți oameni pot participa la aceste slujbe magnifice, plini de pocăință și speranță. Și toți pot primi Sfânta Împărtășanie în timpul acestor slujbe.

În Liturghiile de seară se reînnoiește străvechiul obicei creștin de a se împărtăși cu Sfintele Taine seara, lucru pe care îl indică și cuvântul „Cină”.

Ispravă plină de rugăciune

„Stăruiți în rugăciune și vegheați în ea cu evlavie.” (Coloseni 4:2)

„Stăruiți în rugăciune și vegheați în ea cu evlavie.” (Coloseni 4:2)

Misiunea noastră

În partea anterioară ne-am concentrat asupra Euharistiei. Ea sfințește viața noastră spirituală și fizică, prin Euharistie omul devine „părtaș al naturii divine” a lui Hristos.

Prin participarea la Euharistie, simțim Împărăția lui Dumnezeu deja aici și acum. Această experiență este o pregustare a sfințeniei vieții viitoare. Dar suntem încă în această lume, misiunea noastră aici continuă. Domnul ne-a încredințat această misiune și auzim despre ea în fiecare slujbă euharistică: „Ori de câte ori

mâncați această pâine și beți acest pahar, vestiți moartea Mea și mărturisiți învierea Mea". Acestea sunt cuvinte din Liturghia Sfântului Vasile cel Mare. Ele înseamnă că, adunându-ne pentru a celebra Euharistia ca popor al lui Dumnezeu, noi astăzi continuăm mărturia vie a lui Hristos moștenită de la apostoli. Apostolul scrie despre această mărturie: „Noi am văzut și mărturisim și vă vestim viața veșnică, care era la Tatăl și s-a arătat nouă" (Ioan 1, 2).

Părăsind Liturghia, auzim cuvintele imnului: „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul ceresc, am aflat credința cea adevărată..." Aceasta este misiunea noastră: să aducem în această lume lumina pe care am văzut-o în Euharistie și să împlinim cuvintele Domnului: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre bune și să slăvească pe Tatăl vostru care este în ceruri" (Matei 5, 16).

Cum pot viețile noastre să devină o legătură vie între Euharistie și lumea în care trăim și acționăm? Cum putem aduce lumii bucuria pe care au experimentat-o ucenicii când L-au întâlnit pe Domnul lor înviat?

Aceasta este o întrebare la care vom încerca să răspundem în a treia parte a acestei scrisori arhipastorale, dedicată rugăciunii.

Omul este chipul lui Dumnezeu

Dumnezeu Se ascunde de noi, dar Se revelează prin faptul că ne iubește pe fiecare dintre noi. Această iubire a lui Dumnezeu ne permite, în ciuda păcătoșeniei noastre, să ne apropiem de El și să avem unitate cu El.

„Ce este omul, că-Ți amintești de el?" (Psalmul 8:5). Conform Sfintelor Scripturi, omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu și după asemănarea Lui. Păcatul a întunecat chipul lui Dumnezeu în om. Dar în Hristos, al doilea Adam, chipul lui Dumnezeu a fost transformat în frumusețea sa originală.

Fiind mădular al sfintei Biserici, trupul lui Hristos, omul este chemat și el să devină părtaș la slava lui Hristos, „pentru ca prin ele să vă faceți părtași firii dumnezeiești, după ce ați fugit de stricăciunea care este în lume prin poftă" (2 Petru 1:4).

Mântuirea de stricăciunea patimilor este posibilă doar în unirea cu Dumnezeu. Această unire se stabilește în sfântul botez. În el, omul se renaște din apă și din Duh, iar din acel moment, Dumnezeu acționează în om. El îi oferă ajutorul Său, iar omul trebuie să tindă spre curățenia sufletului și a inimii. Aceasta, la rândul său, se realizează în lucrarea interioară cu scop, care se numește ascetism și „război invizibil".

Omul nostru interior

În natură există o opoziție inevitabilă între lumină și întuneric: pe măsură ce lumina crește, întunericul dispare și invers. Aceeași ordine naturală domnește în om, în viața sa spirituală. Apostolul numește această contradicție un război intern: „Căci mă desfătez în legea lui Dumnezeu, în omul dinăuntru, dar văd în mădularele mele o altă lege care se luptă împotriva legii minții mele” (Romani 7, 22-23).

Care este natura acestui „om interior” al nostru, în care binele și răul, lumina spirituală și întunericul se luptă între ele? Fără alte introduceri, putem spune că ne cunoaștem omul interior mai întâi de toate în gândurile și sentimentele noastre.

Când suntem treji, de obicei nu ne oprim din gândit nici măcar un minut. Gândurile fac parte din omul nostru interior - prin intermediul lor trăim și acționăm. Dar experiența noastră comună arată că nu suntem întotdeauna capabili să ne controlăm gândurile și sentimentele. Observăm acest lucru, de exemplu, în nopțile nedormite, când gândurile noastre, împotriva voinței noastre, se concentrează asupra a ceva, mai ales dacă sunt alimentate de o excitație emoțională.

În haosul gândurilor și sentimentelor noastre amestecate se cuibăresc și patimile noastre. Hristos spune: „Căci dinăuntru, din inima oamenilor, ies gândurile rele, adulterele, curviile, uciderile, furtișurile, lăcomiile, răutățile, înșelăciunea, desfrânarea, ochiul rău, hulele, mândria, nebunia” (Marcu 7:21-22).

Patimile provin din trei surse. În primul rând, ele sunt trezite de lumea exterioară prin relațiile umane. A doua sursă a patimilor este natura coruptă a omului însuși, acea „lege care lucrează în mădulare și care se luptă împotriva legii minții noastre”. Rezultatul ei sunt patimile firii pământești, lăcomia, beția, lenea etc. A treia sursă care dă naștere patimilor este vrăjmașul sufletului, ispititorul, „duhurile răutății în locurile cerești” (Efeseni 6:12). Din această parte vin necredința, disperarea, mândria și mai ales hula.

Răul se dezvoltă în omul nostru dinăuntru în propria sa ordine. Apostolul îl descrie astfel: „Fiecare este ispitit când este atras de pofta lui însuși și momit. Apoi, pofta, când a zămislit, dă naștere păcatului, iar păcatul, când s-a făcut mare, aduce moartea” (Iacov 1:15).

Dar putem să ne protejăm conștiința de gândurile rele, astfel încât acestea să nu se transforme în pasiune și să înceapă să „ne tragă și să ne ademenească”?

Un om nu-și poate stăvili gândurile, așa cum nu poate opri vântul desfăcându-și mantia. Așa i-a spus un bătrân discipolului său. Dar noi putem face totuși ceva foarte important. Bătrânul a explicat acest lucru prin următoarea comparație:

„Mergi pe drum și ajungi într-o sală de mese. De acolo poți simți mirosurile îmbietoare ale mâncării. Dar depinde de tine dacă vei intra și vei mânca sau dacă vei trece pe lângă ele.” Prin mirosuri îmbietoare, bătrânul se referea la gândurile rele care vin involuntar în conștiința noastră. Ne putem opri, adică ne putem concentra atenția asupra lor: apoi „intrăm”, adică ne atașăm de ele și le lăsăm să intre în inimile noastre. În acest fel, păcătuim deja în gândurile și în inimile noastre. Dar putem și „trece pe lângă ele”, iar atunci gândul sau imaginea rea care ne-a străbătut conștiința nu este considerată un păcat.

În timpul Postului Mare, în timpul celor trei privegheri de duminică, care durează toată noaptea, se cântă Psalmul 136, care începe cu cuvintele: „Pe malurile Babilonului, acolo am șezut și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion...” Ultimul verset al psalmului, care nu se cântă de obicei, sună așa: „Ferice de cel ce ia pe cei mici ai tăi și îi zdrobește de piatră.” Acești prunci babilonieni simbolizează tocmai gândurile și imaginile păcătoase descrise mai sus, care vin involuntar. Ei trebuie distruși imediat ce apar și zdrobiți de piatră. Această piatră este Iisus Hristos.

Doamne, ai milă

În biserică vedem pe icoane chipurile unor oameni sfinți transformați de Duhul Sfânt. În timpul Euharistiei auzim că aceștia își amintesc de „toți sfinții care au slujit cu evlavie lui Dumnezeu de la începutul timpurilor”, care sunt uniți prin taina răscumpărării. Și ne amintim involuntar cuvintele Apostolului Pavel: „De aceea, fiindcă suntem înconjurați de un nor așa de mare de martori, să lepădăm orice povară și păcatul care ne învăluie așa de ușor și să alergăm cu răbdare în cursa care ne stă înainte, privind la Isus, Căpetenia și Desăvârșitorul credinței noastre” (Evrei 12, 1-2).

Ei au atins slava pe care aureola o simbolizează pe icoane abia la sfârșitul ascezei lor și doar unele dintre ele au fost vizibil glorificate. Sfinții trebuie să înceapă cu același lucru cu care trebuie să începem și noi, și anume cu pocăința și „a lepăda orice povară și păcat care ne asupră”.

Începutul decisiv a fost deja pus în sfântul botez, când am promis că ne vom lepăda de Satana și vom sta de partea lui Hristos. În sacramentul pocăinței, adică al mărturisirii, ne reînnoim fidelitatea față de Hristos, o demonstrăm chiar într-un mod vizibil, sărutând crucea și Evanghelia - cuvântul lui Hristos. Și totuși simțim iar și iar că „păcatul ne apucă atât de ușor”. Chiar și apostolul se plânge:

„Căci binele pe care îl voiesc nu-l fac, ci răul pe care nu-l voiesc, acela îl fac” (Romani 7, 18-19).

Știm ce se întâmplă în omul nostru lăuntric, cum pătrunde și se dezvoltă răul în conștiința și inima noastră. De asemenea, simțim neputința noastră. Suntem ca un om înconjurat din toate părțile de o turmă de lupi. Ce face omul într-un astfel de caz? Se urcă în copacul din spatele lui și se mântuiește. Acest copac mântuitor este rugăciunea, așa cum ne învață Sfinții Părinți.

Dar ce este rugăciunea? Conform unei definiții simple, rugăciunea este înălțarea sufletului și a inimii către Dumnezeu. Dar se mai spune despre rugăciune că este știința științelor și arta artelor. Adică este cel mai simplu și, în același timp, cel mai dificil lucru.

Rugăciunea exprimă dorința noastră de a comunica cu Dumnezeu. Această dorință este o manifestare naturală a iubirii noastre pentru Dumnezeu și a iubirii lui Dumnezeu pentru noi. Prin rugăciune „ne vărsăm inimile înaintea lui Dumnezeu” - această expresie biblică înseamnă că în rugăciune îi exprimăm lui Dumnezeu gândurile și sentimentele noastre de laudă, mulțumire și închinare.

Însă rugăciunea nu este doar o formă de slujire adusă lui Dumnezeu, ci este și un mijloc auxiliar dat nouă pentru a învinge răul care se cuibărește în omul nostru lăuntric. În acest sens, rugăciunea este ca un canal special prin care apelul unei persoane pentru ajutor ajunge la Dumnezeu.

Doamne, miluiește! Aceasta este o chemare de ajutor care se repetă constant în timpul slujbei. Este, de asemenea, o chemare de ajutor din partea omului atunci când acesta veghează la ușa inimii sale și Îl cheamă pe Domnul să alunge patimile care se strecoară în el. Această chemare generală și particulară de ajutor vine din sentimentul propriei noastre neputințe, despre care Domnul spune: „Căci fără Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15:5). Dar este, de asemenea, ferm întemeiată pe credința că Domnul vrea să ne curețe inimile de îndată ce o cerem. La urma urmei, suntem mlădițe pe viță - Hristos, și fiecare mlădiță care se străduiește să aducă rod, Domnul „o curăță, ca să aducă mai mult rod” (Ioan 15:2).

Astfel, ajutorul lui Dumnezeu și propriile noastre rugăciuni ne mântuiesc „de pierzarea care este în lume din cauza patimilor” (2 Petru 1:4).

Spre obiectiv

„Vegheați și rugați-vă în toate timpurile” (Luca 21:36). Ce înseamnă aceste cuvinte ale Domnului? Oare trebuie să fim mereu gata să respingem tot răul care

caută să ne întineze inimile? Tocmai asta este - trebuie să fim mereu într-o astfel de stare încât să strigăm în inimile noastre: „Doamne, miluiește-te!”, imediat ce observăm că răul se strecoară în conștiința noastră. Dar două întrebări apar în fața noastră: putem face asta și vrem să facem asta?

Prima întrebare are deja un răspuns: nu suntem capabili de asta fără ajutor. Dar ce se poate răspunde la a doua întrebare? Păcatul devine adesea a doua noastră natură, astfel încât nu vrem să pierdem dulceața gândurilor și sentimentelor noastre păcătoase din inimile noastre și să nu ne mai bucurăm de ele.

Însă apostolul scrie în epistola sa către Filipeni: „Căci Dumnezeu este Acela care lucrează în voi și voința și înfăptuirea, după buna Lui plăcere” (Filipeni 2:13).

Cum schimbă Dumnezeu chiar și direcția voinței noastre? El o face prin trezirea conștiinței noastre și purificarea sufletului nostru. Acest lucru se întâmplă, așa cum s-a spus deja, atunci când noi, ca membri ai Bisericii, devenim „părtași la natura divină a lui Dumnezeu”, în special în Sfânta Împărtășanie. Despre această acțiune a Duhului Sfânt, care ne curăță sufletele și ne întărește voința, se vorbește în rugăciunea de după Împărtășanie:

Tu, care mi-ai dat hrană, trupul Tău, prin voia Ta, fiind foc și arzând pe cei nevrednici, nu mă arde pe mine, Făcătorul meu, ci intră în mădularele mele, în toate încheieturile mele, în pântecele meu, în inima mea. Spinii tuturor păcatelor mele au căzut, curăță sufletul meu, sfințește gândurile mele...

Arată-mă ca locașul Tău al unuia dintre Duhuri, nu ca locașul păcatului, ca din casa Ta, prin intrarea comuniunii, să fugă de la mine ca focul orice făcător de rele, orice patimă...

Tu, care mi-ai dat hrană, trupul Tău, prin voia Ta, fiind foc și arzând pe cei nevrednici, nu mă arde pe mine, Făcătorul meu, ci intră în mădularele mele, în toate încheieturile mele, în pântecele meu, în inima mea. Spinii tuturor păcatelor mele au căzut, curăță sufletul meu, sfințește gândurile mele...

Arată-mă ca locașul Tău al unuia dintre Duhuri, nu ca locașul păcatului, ca din casa Ta, prin intrarea comuniunii, să fugă de la mine ca focul orice făcător de rele, orice patimă...

Această purificare a sufletului nostru este factorul decisiv și o primim ca un dar de la Dumnezeu. Ceea ce nu primim ca dar este disponibilitatea de a ne ruga în fiecare ceas. Doar „cine cere primește, cine caută găsește și celui ce bate i se

deschide” (Matei 7, 8). Astfel, ne-am întors la punctul nostru de plecare, la chemarea Domnului: „Vegheați pururea și rugați-vă”.

Rugăciunea necesită eforturi hotărâte până la sfârșit și nu degeaba vorbim despre isprava rugăciunii. Această ispravă este o parte necesară a pelerinajului creștinului prin viață. Cuvântul „a pelerinaj”, care este adesea folosit în Cuvântul lui Dumnezeu, descrie foarte precis natura vieții spirituale a unui creștin. Nu este vorba doar de a fi, ci de a ne strădui mereu înainte, despre care apostolul a spus frumos:

„Un lucru fac însă: uitând ce este în urmă și ținându-mă spre ce este înainte, alerg spre țintă, pentru premiul chemării cerești a lui Dumnezeu, în Hristos Isus.” (Filipeni 3:13-14)

„Un lucru fac însă: uitând ce este în urmă și ținându-mă spre ce este înainte, alerg spre țintă, pentru premiul chemării cerești a lui Dumnezeu, în Hristos Isus.” (Filipeni 3:13-14)

Nu suntem singuri în domeniul rugăciunii. Nenumărați creștini au parcurs deja aceeași cale ca apostolul. Biserica a păstrat experiența lor și ne-o oferă. Putem merge mai departe cu încredere.

Regula de rugăciune

Indiferent cât de diferiți am fi unii de alții, există un anumit tipar în dezvoltarea vieții spirituale. Prin urmare, experiența altora ne poate călăuzi în viața noastră de rugăciune. Acest lucru poate fi explicat astfel. Citim o descriere a unei țări îndepărtate și ni se pare că am fost și noi acolo. Când ni se oferă ocazia să vizităm efectiv acele locuri, ne amintim detaliile despre care citim și le recunoaștem. Același lucru se întâmplă și cu rugăciunea și viața spirituală în general. Citim despre ceea ce au trăit alții și, urmându-le sfaturile, putem experimenta același lucru.

Nu-i așa că este ciudat: sfaturile date de Părinții Bisericii cu privire la viața spirituală coincid indiferent de momentul și locul în care au trăit Părinții. Un document magnific în acest sens este principala lucrare despre viața de rugăciune și ascetism - Filocalia. Aceasta este o vastă antologie care conține învățăturile Părinților din secolul al IV-lea până în secolul al XIV-lea, adică de-a lungul a 1000 de ani. Unitatea spiritului învățăturii Părinților este comparată cu marea deschisă, pe care multe corăbii navighează într-o singură direcție, conduse de un singur vânt. Același Duh al lui Dumnezeu a călăuzit învățătura Părinților, care se bazează nu pe teorie, ci pe experiență. Mai mult! Natura omului și principalele sale probleme sunt aceleași în toate timpurile.

Conform experienței războinicilor rugăciunii și sfaturilor Bisericii, prima condiție pentru cei care vor să învețe să se roage este regularitatea. Un anumit moment al zilei ar trebui rezervat rugăciunii. În acest fel, ne obișnuim cu disciplina spirituală. Trebuie să ne forțăm să ne rugăm - de aceea rugăciunea este o ispravă până la sfârșitul vieții noastre. Psalmistul spune: „De șapte ori pe zi Te laud" (Psalmul 119:164). Chiar dacă nu ne rezervăm șapte momente pe zi pentru rugăciune, dimineața și seara sunt momente naturale pentru rugăciune pentru o persoană.

Și cu ce cuvinte ne rugăm? Fiecare membru al Bisericii ar trebui să aibă o carte numită carte de rugăciuni sau carte de rugăciuni. Aceasta conține rugăciuni de dimineață și de seară, rugăciuni înainte de Împărtășanie și pentru alte nevoi. Într-o carte de rugăciuni ortodoxă, toate rugăciunile sunt scrise de Sfinții Părinți. Prin urmare, ele sunt o școală de rugăciune pentru noi. În ele, învățăm să ne apropiem de Dumnezeu cu duhul cel drept, cu smerenie și cu inimă curată, așa cum făceau Sfinții Părinți în timpul rugăciunilor lor.

Pe lângă folosirea rugăciunilor conținute în cartea de rugăciuni, putem, desigur, să ne rugăm întotdeauna cu propriile noastre cuvinte. Împreună cu rugăciunea, ar trebui să citim întotdeauna cel puțin un capitol din Sfânta Scriptură.

Pentru a învăța să se roage, fiecare trebuie să aibă propria așa-numită regulă de rugăciune. Aceasta înseamnă că în fiecare dimineață și în fiecare seară trebuie să ne folosim un timp regulat pentru rugăciune și să citim anumite rugăciuni. Când ne trezim, îi jertfim lui Dumnezeu acele minute necesare pentru citirea rugăciunilor de dimineață. Seara, înainte de culcare, citim rugăciunile conținute în cartea de rugăciuni. Aceasta este regula noastră de rugăciune. În isprava rugăciunii, regularitatea este mai importantă decât o mulțime de rugăciuni. Este adevărat, uneori inima noastră este ca o sobă care nu a fost încălzită de mult timp, în care trebuie să ardem multe lemne înainte ca aceasta să se aprindă.

Pe lângă Cuvântul lui Dumnezeu, hrana noastră spirituală zilnică ar trebui să includă un fragment dintr-o carte despre viața duhovnicească scrisă de vreun părinte ortodox.

În fața carcasei cu pictograme

Marele ascet al secolului al VII-lea, Isaac din Siria, descrie esența rugăciunii astfel:

„Scara care duce spre Împărăția Cerurilor este ascunsă în tine, în sufletul tău. Curăță-te de păcate și vei găsi treptele prin care poți urca spre Împărăția Cerurilor."

„Scara care duce spre Împărăția Cerurilor este ascunsă în tine, în sufletul tău. Curăță-te de păcate și vei găsi treptele prin care poți urca spre Împărăția Cerurilor.”

Deși întâlnirea cu Dumnezeu are loc în sufletul nostru, așa cum spune Isaac Sirii, este important să ne amintim că nu suntem în niciun fel un fel de ființe incorporeale, ci rătăcim în trupul nostru în această lume materială. Prin urmare, rugăciunea privește întreaga ființă a unei persoane, inclusiv trupul său și mediul în care trăiește.

În templu Îl slujim pe Dumnezeu într-un anumit fel, cu ajutorul formelor create de Duhul Sfânt de-a lungul secolelor. Rugăciunea noastră de acasă necesită și o anumită latură exterioară.

Când ne mutăm într-o casă sau un apartament nou, sfințim noua locuință printr-un rit bisericesc. Icoanele din toate camerele apartamentului sunt semne permanente ale consacrării primite de casă. Ele ne amintesc de prezența lui Dumnezeu în viața de zi cu zi a omului. Fiecare icoană vorbește despre Dumnezeu în Hristos apropiindu-se de om pentru a fi cu el.

„Și iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului.” (Matei 28:20). Acestea au fost ultimele cuvinte ale lui Hristos când S-a despărțit de ucenicii Săi și S-a întors în Rai.

Când ne rugăm în biserică, vedem poporul lui Dumnezeu în jurul nostru - membri ai congregației noastre sau alți închinători. Când ne rugăm acasă, avem ca îndrumare cuvintele lui Hristos: „Când te rogi, intră în camera ta” (Matei 6:6). Dar nici atunci nu suntem singuri. Icoana din colțul camerei noastre este o fereastră către Împărăția lui Dumnezeu și o legătură cu locuitorii ei. În centru este de obicei plasată o icoană a Maicii Domnului cu Fiul lui Dumnezeu pe nou-născut în brațe, ceea ce este o dovadă a apropierii lui Dumnezeu de om. Această icoană confirmă momentul principal al mântuirii noastre - întruparea lui Dumnezeu. Pe lateralele acestei icoane, care ocupă un loc central, există adesea icoane ale sfinților. Acestea îi înfățișează pe prietenii noștri cerești care și-au încheiat deja calea ascetică. Printre ele există adesea o icoană a sfântului în memoria căruia a fost botezat închinătorul și icoane ale altor sfinți care i-au devenit deosebit de apropiați. El este familiarizat cu calea vieții acestor sfinți și a experimentat puterea mijlocirii lor.

Înainte de a începe să citim rugăciunile din cartea de rugăciuni, parcă le cerem acestor prieteni cerești ai noștri să se roage împreună cu noi atunci când spunem:

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Tale Maici și ale tuturor sfinților, miluiește-ne pe noi.”

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Tale Maici și ale tuturor sfinților, miluiește-ne pe noi.”

Ne începem rugăciunea conștienți de nevrednicia noastră și de slăbiciunea rugăciunii noastre.

O altă formă a rugăciunii de început sau de încheiere este următoarea: „Prin rugăciunile sfinților părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi”. Sfinții părinți, la ale căror rugăciuni recurgem, sunt înțeleși a fi părinți duhovnicești: episcopi, preoți, prezbiteri și duhovnicul personal al fiecărui creștin.

Paternitatea spirituală este o tradiție care a continuat încă din vremea Bisericii antice. Apostolul scrie: „Căci chiar dacă aveți mii de învățători în Hristos, totuși nu aveți mai mulți părinți. Eu v-am născut, în Hristos Isus, prin Evanghelie” (1 Corinteni 4:15).

Paternitatea prin fire aparține omului. Aceasta este natura paternității spirituale - preoția. Ea a aparținut dintotdeauna omului. În ea continuă slujirea preotească a lui Hristos, iar în Sfânta Euharistie preotul este doar instrumentul Său, ca o icoană a lui Hristos. În consecință, rolul mamei în Fecioara Maria - Maica Domnului - este ridicat deasupra slujirii heruvimilor și serafimilor. Prin cinstirea Maicii Domnului, conform prezicerii Ei, Biserica glorifică simultan slujirea tuturor mamelor. Sarcinile biologice și spirituale ale tatălui și mamei corespund reciproc și se completează reciproc.

Dar să revenim la vitrina icoanei! În fața ei suntem ca într-un templu. Aprindem o lampă sau o lumânare. Citim rugăciuni din cartea de rugăciuni conform regulii noastre de rugăciune.

S-a spus deja că ar trebui să existe o icoană în fiecare cameră. Ar trebui să existe o icoană și în camera copiilor. Este bine să aduci un bebeluș la icoane, astfel încât să poată privi lumina lămpii care arde în fața lui. Din punct de vedere spiritual, primii ani sunt foarte importanți pentru dezvoltarea unui copil.

Este bine să se stabilească în familie un obicei ca întreaga familie să se adune într-o cameră în fața unei icoane pentru a începe și a încheia ziua cu rugăciune. În acest fel, familia ar avea și propria sa scurtă regulă de rugăciune comună, pe care fiecare ar putea să o continue apoi „în colțul său”. În timpul rugăciunii comune în familie, citirea rugăciunii poate fi împărțită între membrii familiei.

Apostolul scrie: „Fie mâncați, fie beți, fie faceți orice altceva, să faceți totul spre slava lui Dumnezeu” (1 Corinteni 10:31). De aceea, spunem rugăciuni înainte și după mese, care aduc și prezența lui Dumnezeu în familia ortodoxă.

În conștiința prezenței lui Dumnezeu

Ce se întâmplă când începem să citim rugăciuni în fața unei icoane acasă? Am putea observa curând că citim doar cuvintele, în timp ce gândurile noastre rătăcesc undeva. Acest lucru ni se poate întâmpla și în biserică, când ascultăm cântarea sau citirea rugăciunilor. Acolo, gândurile noastre rătăcitoare nu interferează cu desfășurarea slujbei, dar când ne rugăm singuri, lucrurile stau altfel. Rugăciunea devine rugăciune numai atunci când ne îndreptăm gândurile către ea. Ce ar trebui să facem? Când observăm că gândurile noastre sunt împrăștiate, trebuie să ne întoarcem la locul din rugăciune unde s-a întâmplat acest lucru. Dacă sunt din nou împrăștiate după un moment, trebuie să ne întoarcem din nou și să facem acest lucru constant. Făcând acest lucru, trebuie să încetinim citirea și să încercăm să fim atenți la fiecare cuvânt.

Totuși, putem avea și alte experiențe. Putem simți că inima noastră arde de cuvintele rugăciunii. Atunci va fi mai ușor să ne concentrăm gândurile. Poate că am experimentat acest lucru în templu, atunci slujba nu ni s-a părut lungă.

Ca urmare a căderii, așa cum explică Sfinții Părinți, ființa noastră umană, gândurile și sentimentele noastre, precum și trupul nostru, sunt ușor de distras. Dar în rugăciune, prin harul lui Dumnezeu, ființa noastră devine din nou întreagă. Apostolul vorbește despre aceasta: „Ci Însuși Duhul mijlocește pentru noi cu suspine negrăite” (Romani 8, 26). Această experiență este un dar special al lui Dumnezeu. Rareori este dat acest dar cuiva pentru o perioadă lungă de timp. Și, deși suntem lipsiți de el, datorită acestei experiențe ni se dă „să gustăm că Domnul este bun”, pentru ca să știm la ce ar trebui să tindem, adică ce este rugăciunea corectă.

În acest sens, se pune întrebarea despre rolul sentimentelor în rugăciune. Ar trebui să ne străduim să ne rugăm în așa fel încât sentimentele noastre să fie prezente în rugăciune? Singurul sentiment la care putem tinde în siguranță este sentimentul de pocăință și simțul nevredniciei noastre. „Jertfele lui Dumnezeu sunt un duh zdrobit; o inimă zdrobită și smerită, Dumnezeule, Tu nu o vei disprețui” (Psalmul 51:18), așa cum spune Psalmul 51. În spiritul acestui psalm trebuie să abordăm rugăciunea, gândindu-ne la nevrednicia noastră, dar amintindu-ne și de dragostea lui Dumnezeu pentru păcătoși. Când stăm în rugăciune înaintea vitrinei icoanei în această stare, un sentiment al prezenței lui Dumnezeu se naște în inimile noastre. Acest sentiment ar trebui să fie tovarășul nostru constant.

Duhul adevărului și duhul rătăcirii

Dacă în timpul rugăciunii sau al citirii Sfintelor Scripturi se trezește în noi sentimentul prezenței lui Dumnezeu, este un mare dar al harului. Acest sentiment, numit și pomenirea lui Dumnezeu, ar trebui păstrat în noi. Acest sentiment ne ajută să separăm binele de rău și să experimentăm cuvintele psalmistului: „Căci El este la dreapta mea; nu mă voi clătina” (Psalmul 16:8). Putem chiar spune că atunci experimentăm ceea ce ne amintește apostolul când întreabă: „Nu știți voi... și Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?” (1 Corinteni 3:16).

Dar cu cât darul lui Dumnezeu este mai prețios, cu atât mai aproape este dușmanul nostru spiritual, care încearcă să ne inducă în eroare. Când un anumit frate, referindu-se la psalmul tocmai menționat, s-a grăbit să-i spună bătrânului său că Îl vede întotdeauna pe Dumnezeu la dreapta sa, bătrânul i-a spus: „Ar fi mai bine pentru tine să-ți vezi întotdeauna păcatele înaintea ta”.

Astfel suntem avertizați asupra duhului amăgirii, care îl pândește întotdeauna pe cel ce se roagă. Sentimentul prezenței lui Dumnezeu este adevărat doar atunci când vine din sentimentul de nevrednicie și păcătoșenie al celui ce se roagă. Este ca o ceață ușoară care se ridică din pământul îmbibat de rouă - dintr-o inimă înmuiată de lacrimile pocăinței.

„Vă spun însă aceasta, fraților, că nu pot carnea și sângele să moștenească Împărăția lui Dumnezeu” (1 Corinteni 15:50). Fiecare ardoare sau extaz senzual este o ispită a ispititorului care se preface a fi un înger de lumină, chiar dacă au loc minuni sau alte semne. Trebuie să ne amintim cuvintele Domnului: „Mulți Îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, n-am proorocit noi în Numele Tău? Și n-am scos noi draci în Numele Tău? Și n-am făcut noi multe minuni în Numele Tău? Atunci le voi mărturisi: Niciodată nu v-am cunoscut; depărtați-vă de la Mine, voi, cei ce lucrați fărădelegi” (Matei 7:22-23).

Când Dumnezeu i S-a arătat lui Ilie pe Muntele Horeb, El S-a arătat „nu cu un vânt puternic, nici cu un cutremur de pământ, nici cu foc, ci cu un glas încet și liniștit” (1 Regi 19:11-12).

Lucrarea Duhului lui Dumnezeu în inima omului este ca o adiere blândă de vânt. „Învățați de la Mine, căci Eu sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre” (Matei 11:29), a învățat Hristos.

În rugăciune există o întâlnire cu Hristos atunci când ne rugăm în numele Lui. Mai devreme s-a spus cum ar trebui să încercăm să distrugem imediat, să zdrobim de stâncă - împotriva lui Hristos - toate gândurile și ideile rele care

pătrund în conștiință prin intermediul rugăciunii. Așa-numita tradiție a Rugăciunii lui Iisus este legată de această învățătură, pe care Biserica Ortodoxă a păstrat-o ca o comoară creștină străveche, care a atras recent atenția întregii lumi creștine.

Ca bucuria noastră să fie deplină

În timpul persecuției creștinilor, episcopul Ignațiu al Antiohiei a fost condamnat să fie sfâșiat de fiare sălbatice. În drum spre Roma, a scris șapte scrisori către diferite comunități. În ele, menționează celălalt nume al său, Theophoros, care înseamnă purtător de Dumnezeu. Există o legendă conform căreia el a fost copilul pe care Hristos l-a luat în brațe, spunându-le ucenicilor săi cine este cel mai mare în Împărăția Cerurilor.

Când Ignațiu a fost adus la Roma și se apropia momentul în care urma să fie aruncat la animalele de pradă, soldații l-au întrebat de ce repetă încontinuu cuvântul „Isus”. El a răspuns că acest cuvânt era scris pe inima lui. Există o poveste conform căreia, atunci când animalele l-au sfâșiat pe martir și unul dintre soldați i-a tăiat inima cu o sabie, cuvântul „Isus” era de fapt scris pe ea cu litere de aur.

Nu contează dacă considerăm această poveste o minune a lui Dumnezeu sau o legendă pioasă. În orice caz, aceasta, la fel ca și celălalt nume al lui Ignațiu - purtător de Dumnezeu - indică faptul că practica rugăciunii în numele lui Hristos este foarte străveche. În conversația Sa de rămas bun cu ucenicii Săi, Hristos a poruncit să ne rugăm în numele Lui, iar creștinii au început să împlinească această poruncă încă de la început.

După cum reiese din Noul Testament, exista o putere specială ascunsă în numele lui Hristos. De aceea, când Apostolul Petru a vindecat un om șchiop și a fost întrebat: „Cu ce putere sau cu al cărui nume ați făcut aceasta?”, El a răspuns: „Să vă fie cunoscut tuturor... că în numele lui Isus Hristos din Nazaret” (Faptele Apostolilor 4:7-10).

Isus însuși a indicat rugăciunea în numele Său, mângâindu-i pe ucenicii Săi care au rămas în lume:

Și orice veți cere de la Tatăl, în Numele Meu, voi face Eu, pentru ca Tatăl să fie proslăvit în Fiul. Dacă veți cere ceva în Numele Meu, voi face... Și în ziua aceea, nu Mă veți mai întreba nimic. Adevărat, adevărat vă spun că, orice veți cere de la Tatăl, în Numele Meu, vă va da. Până acum, n-ați cerut nimic în Numele Meu; cereți și veți primi, pentru ca bucuria voastră să fie deplină. (Ioan 14:13-14, 16:23-24)

Și într-adevăr: rugăciunea în numele lui Hristos este bucuria tuturor generațiilor până în zilele noastre. Începând cu secolul al IV-lea, pustnicii și monahii au păstrat această tradiție de rugăciune. Dar Rugăciunea lui Iisus nu este un privilegiu doar al călugărilor, ci este destinată tuturor creștinilor. Prin urmare, trebuie să cunoaștem această tradiție de rugăciune, care se numește practica Rugăciunii lui Iisus, pentru ca „bucuria noastră să fie deplină".

Rugăciunea lui Isus

Iată cuvintele Rugăciunii lui Iisus: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul." Se folosește și o formă mai scurtă: „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă." Episcopul mucenic Ignațiu repeta neîncetat numele lui Iisus. Rugăciunea lui Iisus este, de asemenea, menită să fie rostită neîncetat. Așa se împlinește chemarea directă a apostolului: „Rugați-vă neîncetat" (1 Tesaloniceni 5:17).

Cum devine Rugăciunea lui Iisus o rugăciune neîncetată? Începem prin a repeta încontinuu cuvintele: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul". Le putem repeta cu voce tare, foarte încet sau pur și simplu pentru noi înșine. Din experiență, vom observa curând că nu este deloc ușor să ne rugăm fără încetare. Este necesar să exersăm cu scop. Putem rezerva un anumit moment al zilei pentru a spune Rugăciunea lui Iisus. De asemenea, este bine să includem Rugăciunea lui Iisus în regula noastră de rugăciune. Astfel, atunci când citim rugăciunile de dimineață, o putem citi de zece ori înainte de fiecare rugăciune. Uneori, imediat după rugăciunile introductive, putem citi Rugăciunea lui Iisus în loc de rugăciunile de dimineață și o putem repeta, de exemplu, timp de 5 sau 10 minute, adică în timpul necesar de obicei pentru a citi rugăciunile de dimineață. În timpul rugăciunilor de seară, putem practica și Rugăciunea lui Iisus.

Însă Rugăciunea lui Iisus este excepțională prin faptul că nu este o rugăciune destinată doar unui anumit timp. Cartea de rugăciuni ortodoxă spune despre ea: „În timpul serviciului și în timpul odihnei, acasă și pe drum, când suntem singuri sau printre alții, repetați întotdeauna și pretutindeni în mintea și inima voastră dulcele nume al Domnului Iisus Hristos, spunând astfel: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul»."

Dar este oare posibil acest lucru? Poate cineva să se dedice rugăciunii atât de mult încât să pună în aplicare această instrucțiune?

Cel mai bun răspuns la această întrebare poate fi găsit în cartea „Povești ale unui pelerin", care a fost publicată în multe limbi și, din 1979, în finlandeză. În

capitolul următor vom reveni la exercițiul practic al Rugăciunii lui Iisus, dar acum să analizăm mai profund rugăciunea în sine.

Dacă includem Rugăciunea lui Iisus în regula noastră de rugăciune, vom observa chiar și după un scurt exercițiu că atunci când o rostim, ne este mai ușor să ne concentrăm gândurile decât atunci când citim alte rugăciuni. Avantajul Rugăciunii lui Iisus și al altor scurte suspine de rugăciune este tocmai acela că ne oferă posibilitatea de a ne concentra mai bine decât altele care conțin diverse gânduri. Rostirea Rugăciunii lui Iisus între alte rugăciuni ne ajută să le citim mai concentrat.

Rugăciunea lui Iisus este considerată a fi rugăciunea perfectă, deoarece conține aceleași adevăruri fundamentale ale mântuirii noastre ca și semnul crucii, și anume, credința noastră în Întrupare și în Sfânta Treime. Rostând cuvintele „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu", mărturisim că Mântuitorul nostru este atât om, cât și Dumnezeu. La urma urmei, numele „Iisus" l-a fost dat ca om de către Maica Sa, iar cuvintele „Domn" și „Fiul lui Dumnezeu" indică direct către Iisus ca Dumnezeu. Al doilea adevăr fundamental al credinței noastre creștine, Sfânta Treime, este prezent și în rugăciune. Când ne adresăm lui Iisus ca Fiul lui Dumnezeu, îl pomenim pe Dumnezeu Tatăl și, în același timp, pe Duhul Sfânt, deoarece, conform cuvântului apostolului, „nimeni nu poate zice că Iisus este Domn decât prin Duhul Sfânt" (1 Corinteni 12:13).

Rugăciunea lui Iisus este numită și perfectă, deoarece conține două aspecte ale rugăciunii creștine. Când spunem „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu", parcă ne înălțăm gândurile spre slava, sfințenia și dragostea lui Dumnezeu și apoi ne smerim în sentimentul păcătoșeniei noastre până la pocăință: „Miluiește-mă pe mine, păcătosul". Opoziția dintre noi și Dumnezeu este exprimată în cuvântul „miluiește-mă". Pe lângă pocăință, ea exprimă și mângâierea care ne este dată, că Dumnezeu ne acceptă. Rugăciunea lui Iisus pare să respire cu încrederea apostolului: „Cine este cel ce-i osândește? Hristos Iisus a murit și a înviat; El stă la dreapta lui Dumnezeu și mijlocește pentru noi" (Romani 8:34).

Inima Rugăciunii lui Isus - numele lui Isus - este tocmai cuvântul mântuitor: „Și Îi vei pune numele Isus, pentru că El va mântui pe poporul Său de păcatele lor" (Matei 1:21).

Exercițiu în rugăciune

Este clar că locuitorii mănăstirilor se roagă neîncetat - au posibilitatea pentru asta și tocmai de aceea poartă rozarii. Dar cum poate un creștin simplu care merge la muncă și trăiește printre alți oameni să se roage neîncetat?

Această întrebare apare în mod firesc, mai ales dacă ne-am familiarizat deja cu literatura care descrie rugăciunea neîncetată a inimii, cum ar fi „Poveștile unui pelerin”, „Scrisorile Bătrânului Valaam”, „Rugăciunea lui Iisus” și „Sfântul Serafim de Sarov”. Următoarele gânduri îi vor ajuta pe cei care își pun această întrebare cu seriozitate.

Chiar nu avem timp și ocazia să spunem Rugăciunea lui Iisus?

Câte lucruri facem din obișnuință dimineața devreme: ne spălăm, ne îmbrăcăm, luăm micul dejun etc. Atunci gândurile noastre sunt libere să repete cuvintele rugăciunii. Este foarte important ca, imediat ce ne trezim din somn, să ne concentrăm și să ne acordăm sufletul pentru a ne aminti de prezența lui Dumnezeu și să începem să ne spunem: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul”.

Chiar și cel care trăiește printre familia sa are ocazia să se roage în sufletul său, dacă își amintește doar de acest lucru și își limitează conversațiile la ceea ce este necesar și folositor pentru ceilalți și pentru sine.

Cât despre ziarul de dimineață, concertul de dimineață și știrile de la radio, fiecare să decidă ce să aleagă: pe ele sau rugăciunea. Uneori este necesar să sacrifici ceva bun pentru a primi ceva mai bun.

În plus, naveta noastră la serviciu durează uneori mult. Ce ne împiedică atunci să ne concentrăm asupra cuvintelor rugăciunii?

În zilele noastre, munca poate fi pur mecanică, poate doar o repetare a aceleiași mișcări de lucru. Aceasta poate fi folosită pentru rugăciune. Mâinile noastre își fac treaba, iar sufletul nostru - gândurile și inima noastră - lucrează cu Iisus Hristos. În același timp, munca monotonă poate deveni chiar plăcută, ca și cum ar fi o sarcină primită de la Dumnezeu. Întrucât crearea Rugăciunii lui Iisus ne ajută să ne concentrăm, nu ar trebui să ne temem că nu vom putea să ne îndeplinim munca cu atenția cuvenită.

Însă munca noastră poate fi departe de a fi mecanică. Poate necesita concentrarea tuturor gândurilor noastre și a întregii noastre atenții. Dar cum rămâne cu rugăciunea? Desigur, în astfel de cazuri nu ne putem concentra mult timp pentru a pronunța numele lui Dumnezeu. Dar din când în când putem totuși să o facem. Dacă ne obișnuim să repetăm numele lui Iisus Hristos cel puțin o jumătate de minut - și o astfel de pauză poate fi aranjată în aproape orice muncă - amintirea prezenței lui Dumnezeu va rămâne în sufletul nostru - aceasta este, de asemenea, rugăciune.

În munca liniștită acest lucru este posibil, dar ce este de făcut când există multe lucruri diferite de făcut pe care trebuie să le amintim în mod constant și de care trebuie să ne ocupăm? Nu este oare parțial pentru că toate aceste griji și sarcini par să ne învăluie cu gânduri și ne învăluie pe noi. Dacă ne rugăm în mod regulat, și în special Rugăciunea lui Iisus, învățăm să ne concentrăm și să ne controlăm sufletul. Problemele și grijile vor exista, desigur, dar acum vom putea să le alegem și, în acest fel, vom evita boala mintală numită stres, pe care grijile o provoacă atunci când toate ne apasă deodată.

Pentru cei care suferă de stres de mult timp, este și mai important să își schimbe atitudinea fundamentală față de viață. Este bine să ne amintim la timp cuvintele Evangheliei:

„La ce folosește omului să câștige toată lumea, dacă își pierde sufletul?" (Matei 16:26)

„La ce folosește omului să câștige toată lumea, dacă își pierde sufletul?" (Matei 16:26)

Pensionarii reprezintă astăzi o parte semnificativă a poporului nostru. Fiind liberi de muncă și trăind în mare parte singuri, ei au condiții deosebit de bune pentru practicarea rugăciunii. Familiarizarea cu rugăciunea neîncetată a minții inimii le-ar aduce multora dintre ei o adevărată mângâiere și ar da un sens special vieții: să se roage pentru ceilalți.

Ce trebuie să vă amintiți

Cartea „Povești ale unui pelerin" a fost recomandată spre lectură mai sus, deoarece spune într-un mod simplu cum să practici rugăciunea neîncetată a inimii. Trebuie menționat că exemplele din carte vorbesc despre cazuri speciale pe care nu toată lumea le poate aplica. Pentru ca cititorul să evite să se lase dus de misticism și imaginație sau să transforme rugăciunea în simplă meditație, sunt oferite câteva sfaturi pe care un creștin care se roagă ar trebui să le țină minte:

Când te rogi, te întâlnești personal cu Dumnezeul sfânt.

- Pentru a reuși în viața ta de rugăciune, străduiește-te cu sinceritate să ai o conștiință curată față de Dumnezeu, față de aproapele tău și față de lume.

- Dar nu ezita să te îndrepți către Dumnezeu prin rugăciune, oricât de rău te consideri: toate păcatele noastre sunt ca o picătură în comparație cu marea iubirii lui Dumnezeu.

- Începe-ți rugăciunea în fiecare zi cu smerenie, ca și cum ai face-o pentru prima dată, rugăciunea nu oferă capital, spun părinții.

- Acordează-ți sufletul la sentimentul prezenței lui Dumnezeu și rostește rugăciunea încet, acordând atenție fiecărui cuvânt, altfel te rogi ca în vânt. Când observi că gândurile ți s-au împrăștiat, atunci întoarce-le, fără jenă, la cuvintele rugăciunii.

- Repetați Rugăciunea lui Iisus în formă lungă sau scurtă, după cum vi se pare cel mai potrivit în fiecare caz:

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!" sau: „Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi!" sau: „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă!"

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!" sau: „Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi!" sau: „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă!"

- Când ești singur, spune o rugăciune cu voce tare sau în gând.

- În timpul rugăciunii, nu vă formați nicio imagine a lui Dumnezeu, a cerului sau a altceva. Imaginația, potrivit Sfinților Părinți, este o forță spirituală brută care nu trebuie folosită în rugăciune.

- Nu lua aminte la gândurile sau imaginile impure și blasfemice care apar în timpul rugăciunii; ele nu sunt ale tale, ci vin de la duhul rău și vor dispărea dacă nu le iei aminte.

- Nu căutați locația inimii voastre prin metode speciale, acest lucru este potrivit doar pentru cei care trăiesc în singurătate și tăcere, se concentrează asupra cuvintelor rugăciunii, iar inima se va împărtăși cu ele la momentul potrivit.

- Rugăciunea necesită să te impui până la sfârșitul vieții; tocmai aceasta este lupta la care se referă Hristos când spune că „Împărăția cerurilor se silbește, iar cei violenți o iau cu sila" (Matei 11:12).

Singurul sentiment la care trebuie să tindem în mod conștient în timpul rugăciunii este sentimentul de pocăință și de nevrednicie; celelalte sentimente sunt daruri ale milei lui Dumnezeu, pe care El ni le trimite după măsura smereniei noastre.

- Feriți-vă să considerați roadele rugăciunii, cum ar fi concentrarea, experiența spirituală, lacrimile, ca fiind merite proprii. Adesea, Dumnezeu, în mila Sa, ne

permite să gustăm dulceața rugăciunii la început, dar apoi ne lasă să acționăm doar prin propriile noastre puteri, pentru a ne testa credincioșia și a ne arăta ce suntem fără ajutorul Său cel milostiv.

- De asemenea, puteți spune Rugăciunea lui Iisus în biserică, în timpul slujbei. Atunci tot ce auziți și vedeți este ca untdelemnul pentru focul rugăciunii voastre interioare. În timpul Euharistiei, este mai bine să vă concentrați asupra cuvintelor rugăciunii comune. Potrivit Părinților, cea mai importantă comunicare cu Hristos este Sfânta Împărtășanie, după care urmează Rugăciunea lui Iisus.

- Citiți zilnic Biblia și lucrările Sfinților Părinți despre rugăciune. Această lectură este deosebit de importantă în timpul nostru, când nu există exemple vii și îndrumători.

- Învață o regulă de rugăciune potrivită pentru tine, ține-te de ea ca un prieten apropiat, dar totuși nu o lăsa să te transforme într-un sclav.

- În final, cel mai important lucru de reținut:

Păzește-ți inima liberă de rău, invidie și gânduri de condamnare, ca Dumnezeu să-ți audă rugăciunea; iartă pe toți, ca Dumnezeu să te ierte pe tine și fii milostiv față de toți, ca Dumnezeu să aibă milă de tine. Nu degeaba spun părinții: „Mântuirea ta este în aproapele tău”.

Concluzie

Această carte apare într-un moment în care se vorbește mult despre așa-numita mișcare carismatică. Mișcarea și-a primit numele de la faptul că scopul său sunt darurile speciale ale harului - carisme care existau în vremea apostolilor, cum ar fi profeția și abilitatea de a vorbi în diferite limbi.

Se pune întrebarea, este posibil ca aceeași mișcare să apară și în Biserica Ortodoxă? Răspunsul la această întrebare va fi simultan suma a tot ceea ce se spune despre Biserica Ortodoxă în această carte.

Ne amintim că, din punct de vedere istoric, Biserica Ortodoxă are o singură sursă inițială: trimiterea Duhului Sfânt la Rusalii, în a cincizecea zi după învierea lui Hristos. Sfântul Irineu, episcop de Lyon, care a trăit în secolul al II-lea, a scris: „Unde este Biserica, acolo este Duhul Sfânt; și unde este Duhul Sfânt, acolo este Biserica și tot harul.” Esența Bisericii nu s-a schimbat de atunci. Biserica este încă Biserica Duhului Sfânt, conform făgăduinței lui Hristos: „Și Eu voi ruga pe Tatăl, și El vă va da un alt Mângâietor, ca să rămână cu voi în veac” (Ioan 14,

16). Aceasta înseamnă că Biserica este deja o carismă, un dar al Duhului lui Dumnezeu printre oameni.

Biserica este Biserica Duhului Sfânt. Ce ar trebui spus despre membrii Bisericii?

Vorbind despre Euharistie, am remarcat participarea comună a tuturor membrilor Bisericii la celebrarea Liturghiei. Am analizat problema din punctul de vedere al Liturghiei, care, prin însăși denumirea sa, trebuie să fie un serviciu public. Dar putem aborda aceeași întrebare și din punctul de vedere al credincioșilor. Membrii Bisericii participă la celebrarea Liturghiei nu numai pentru ca Liturghia să devină un serviciu public, ci și pentru că toți au primit darul acestei acțiuni sacre, darul harului, carisma. În timpul nașterii din nou în sfântul botez din apă și Duh, ei au fost simultan numiți de „preoția împărătească" la serviciul liturgic.

Scriitorul bisericesc antic, Ipolit al Romei, povestește cum un episcop își pune mâinile peste cei nou botezați și se roagă ca Duhul Sfânt să le trimită har pentru slujba sacră: „Doamne Dumnezeule, care ai dat robilor Tăi iertarea păcatelor prin spălarea regenerării, învredniceşte-i să fie umpluți cu Duhul Tău Sfânt și dă-le har să-Ți slujească după voia Ta. Căci Ție, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, se cuvine cinstea în sfânta Ta Biserică, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin."

Apostolul are în vedere și primirea acestui Duh când spune: „Căci printr-un singur Duh am fost toți botezați ca să alcătuim un singur trup, fie iudei, fie greci, fie robi, fie slobozi, și tuturor ni s-a dat să bem un singur Duh" (1 Corinteni 12:13).

Punerea mâinilor făcea parte din ritul sacru al aderării la Biserică în vremea apostolilor, dar putem presupune că ungerea era deja cunoscută atunci și a devenit curând un obicei permanent. „Iar Cel ce ne întărește împreună cu voi în Hristos și ne-a uns este Dumnezeu, care ne-a și pecetluit și ne-a dat arvuna Duhului în inimile noastre" (2 Corinteni 1:21-22). Acest text din Sfânta Scriptură corespunde cuvintelor care se referă la ungerea din sacramentul mirungerii: „Pecetea darului Sfântului Duh. Amin."

Ritul aderării la Biserică prin botez include acțiunile care se săvârșesc în timpul hirotonirii în preoție - tunderea părului, punerea mâinilor, îmbrăcarea în haine albe și plimbarea în jurul fontului sau altarului baptismal. Aceasta indică faptul că botezul era înțeles în același mod ca hirotonirea în serviciul liturgic ce aparține membrilor poporului lui Dumnezeu, preotului împărătesc.

Și când persoana nou botezată sau confirmată devine membră a Bisericii în timpul Liturghiei, are loc prima sa participare la slujba Sfintei Euharistii.

Euharistia este o plenitudine în care participarea tuturor credincioșilor este la fel de necesară ca și participarea preotului care prezidează slujba.

Faptul că o persoană aparține Bisericii înseamnă că este membru al poporului lui Dumnezeu și, de asemenea, carisma preoției împărătești. Însă această carism nu înseamnă o slujire preoțească separată a individului, ci întotdeauna participarea la slujirea comună a poporului lui Dumnezeu în templu.

Astfel, fiecare membru al Bisericii a primit carisma generală a preoției și este un carismatic în sensul larg al cuvântului. Aceasta nu împiedică faptul că, pe lângă această carism generală, care aparține tuturor membrilor Bisericii, pot exista și carisme speciale în Biserică, date doar anumitor persoane pentru slujirea în Biserică.

În capitolul despre Euharistie am observat că, după reducerea botezurilor adulților, învățătura botezului ca regenerare prin apă și Duh a fost relegată pe plan secund în Biserică. În acest sens, avem nevoie de o corecție, care poate fi numită o trezire carismatică, deoarece scopul ei este cunoașterea carismei botezului și a Duhului Sfânt.

Există două circumstanțe care trebuie realizate pentru a atinge acest obiectiv: o participare mai conștientă la Euharistie și o atitudine mai profundă față de viața personală de rugăciune. Euharistia și Rugăciunea lui Iisus se completează și se susțin reciproc.

Pot apărea în Biserica Ortodoxă carisme speciale, cum ar fi profeția, capacitatea de a vorbi în diferite limbi, vindecarea bolnavilor?

Ca răspuns, trebuie spus că de-a lungul istoriei Bisericii, cei care au avut daruri speciale ale harului, dintre care mulți au fost numărați printre sfinți, nu au năzuit ei înșiși la aceste daruri, ci s-au maturizat spiritual prin cea mai profundă smerenie. Ne putem întreba, de asemenea, dacă darurile harului din timpurile apostolice sunt tocmai cele de care are nevoie Biserica din timpul nostru? Conform prezicerilor Părinților, în vremurile din urmă nu vor fi deloc minuni, ci ispitele vor fi atât de mari încât oricine va rămâne atunci ferm în credință va fi în Împărăția Cerurilor în mai mare slavă decât cei care săvârșesc minuni.

Ceea ce s-a spus despre o înțelegere mai profundă a harului botezului este destul de dificil pentru creștinul timpului nostru. Sfântul Grigorie Sinaitul ne învață:

Devino ceea ce ești deja,

găsește-L pe Cel care este deja al tău,

ascultă-L pe Cel care nu încetează niciodată să-ți vorbească,

Ai-L pe Cel care te are deja.

Devino ceea ce ești deja,

găsește-L pe Cel care este deja al tău,

ascultă-L pe Cel care nu încetează niciodată să-ți vorbească,

Ai-L pe Cel care te are deja.